

STUDIE & WERK HO

DE ARBEIDSMARKTPOSITIE VAN HBO- EN WO-ALUMNI

RAPPORT

seo • economisch onderzoek

AUTEURS

HENRI BUSSINK, KOEN VAN DER VEN & IRIS KLINKER

IN OPDRACHT VAN

EW MAGAZINE

AMSTERDAM, JULI 2023

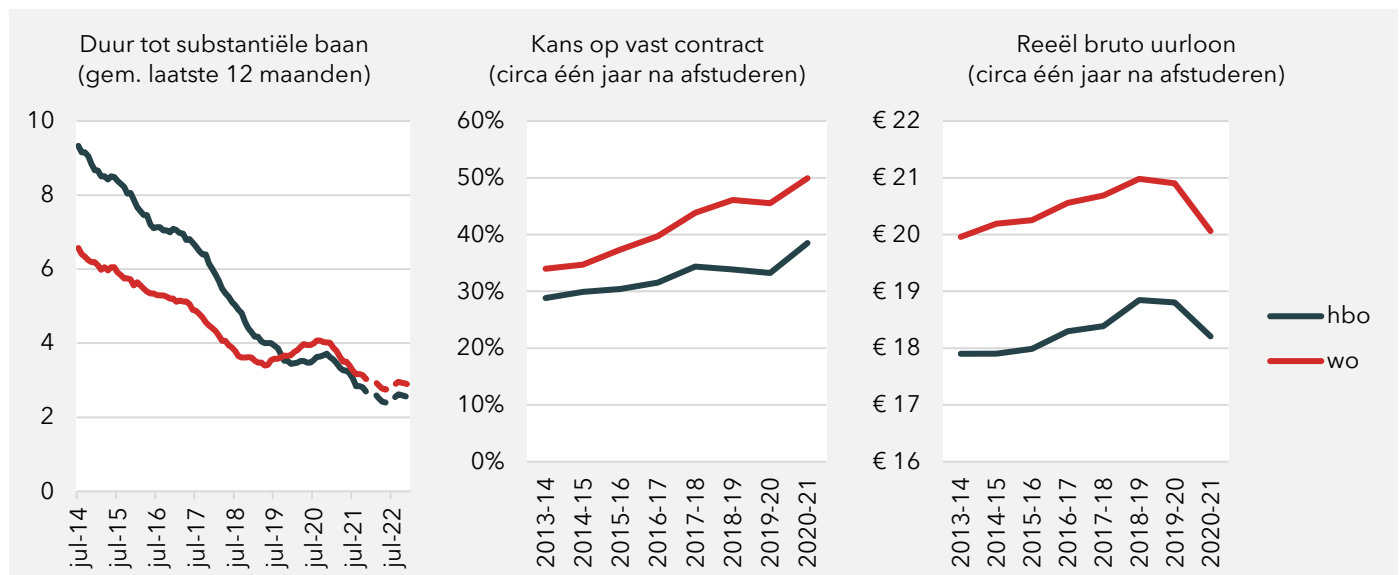
Samenvatting

De baankansen van hbo- en wo-afgestudeerden die het tweede coronajaar (2021) de arbeidsmarkt opkwamen liggen hoger dan die van voorgaande cohorten. Wel is het reële startsalaris gedaald door de relatief hoge inflatie van het afgelopen jaar. Daarnaast hangt de startpositie op de arbeidsmarkt net als in eerdere jaren sterk samen met de gevolgde opleiding.

Startpositie op de arbeidsmarkt

Hbo- en wo-afgestudeerden die in het tweede coronajaar de arbeidsmarkt opkwamen (afstudeercohort 2020-2021) ondervinden nauwelijks hinder van de pandemie, maar lijken vooral te profiteren van de krapte op de arbeidsmarkt. Dit is terug te zien in een daling van de duur tot een substantiële baan en een stijging van de kans op een vast contract één jaar na afstuderen (zie Figuur S.1).¹ Zo is de duur tot een substantiële baan - na een kleine piek tijdens het begin van de pandemie (vanaf maart 2020) - verder gedaald naar circa drie maanden, voor zowel hbo- als wo-afgestudeerden. Daarnaast is de kans op een vast contract een jaar na afstuderen - na een korte stilstand voor het vorige coronacohort (2019-2020) - verder gestegen naar circa 39 en 50 procent voor respectievelijk hbo- en wo-afgestudeerden. Tegelijkertijd ondervinden recent hbo- en wo-afgestudeerden ook de gevolgen van de relatief hoge inflatie van het afgelopen jaar. Dit komt tot uiting in een lager gemiddeld reëel bruto maand- en uurloon dan voorgaande cohorten. De verwachting is dat de reële lonen vanaf volgend jaar iets bijtrekken doordat loonsverhogingen veelal pas met enige vertraging volgen op inflatie.

Figuur S.1 De duur tot een substantiële baan en de kans op een vast contract nemen toe, het reële bruto uurloon neemt door inflatie af

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2023)

¹ Een substantiële baan is een baan in loondienst bij een in Nederland gevestigd bedrijf van minimaal drie dagen per week en een salaris van minimaal 140 en 150 procent van het wettelijk minimumloon (WML) voor respectievelijk hbo- en wo-afgestudeerden.

Verschillen tussen opleidingen

Het salaris, de duur tot een substantiële baan en de kans op een vast contract verschillen sterk tussen gevolgde opleidingen. Afgestudeerden van lerarenopleidingen en technische opleidingen vinden het snelst een substantiële baan. Binnen de lerarenopleidingen is er sprake van verschillen: afgestudeerden van de pabo en de ALO verdienen gemiddeld minder dan afgestudeerden van de Lerarenopleidingen Gezondheidszorg en welzijn, Wiskunde, Natuur- en Scheikunde, Nederlands of Engels. Afgestudeerden Verloskunde en Maritiem Officier (hbo) en Tandheelkunde en Geneeskunde (wo) verdienen het meest, gevolgd door Verpleegkunde, Mondzorgkunde en Fysiotherapie (hbo) en Diergeneeskunde en Econometrie (wo). Hbo-afgestudeerden binnen het domein Taal en communicatie en Kunst verdienen doorgaans minder als zij na het behalen van hun hbo-bachelordiploma aan de slag gaan. Wo-afgestudeerden die een opleiding hebben afgerond in het domein Taal, communicatie en cultuur of Kunst, geschiedenis en filosofie, hebben gemiddeld de laagste startsalarissen.

Verschillen tussen afgestudeerden

Persoonskenmerken hangen minder sterk samen met de startpositie van afgestudeerde hbo'ers en wo'ers dan de gevolgde opleiding. Toch pakt de overgang naar de arbeidsmarkt voor bepaalde groepen afgestudeerden gunstiger uit. Zo vinden oudere afgestudeerden, uitwonende afgestudeerden en afgestudeerden met relevante werkervaring eerder een substantiële baan en hebben zij een hoger startsalaris.

Inhoudsopgave

Samenvatting	i
1 Inleiding	1
2 Ontwikkeling arbeidsmarktpositie van hbo- en wo-afgestudeerden	3
2.1 Aantal afgestudeerden	3
2.2 Inkomenssituatie	4
2.3 Salaris	5
2.4 Duur tot eerste substantiële baan	7
2.5 Kans op een vast contract	8
3 Verschillen tussen hbo- en wo-opleidingen	9
3.1 Salaris	9
3.2 Duur tot eerste substantiële baan	21
3.3 Kans op een vast contract	27
4 Verschillen tussen hbo- en wo-afgestudeerden	32
4.1 Salaris	32
4.2 Duur tot eerste substantiële baan	37
Referenties	40
Bijlage A Onderzoeksverantwoording	41
Bijlage A.1 Databronnen en onderzoekspopulatie	41
Bijlage A.2 Uitkomstmaten en meetmomenten	41

1 Inleiding

Deze 27^e editie van Studie & Werk brengt de arbeidsmarktpositie van hbo- en wo-afgestudeerden in kaart op basis van registratiegegevens over diploma's, banen en lonen. Dit gebeurt aan de hand van vier indicatoren: de inkomenssituatie, het salaris, de duur tot een eerste substantiële baan en de kans op een vast contract.

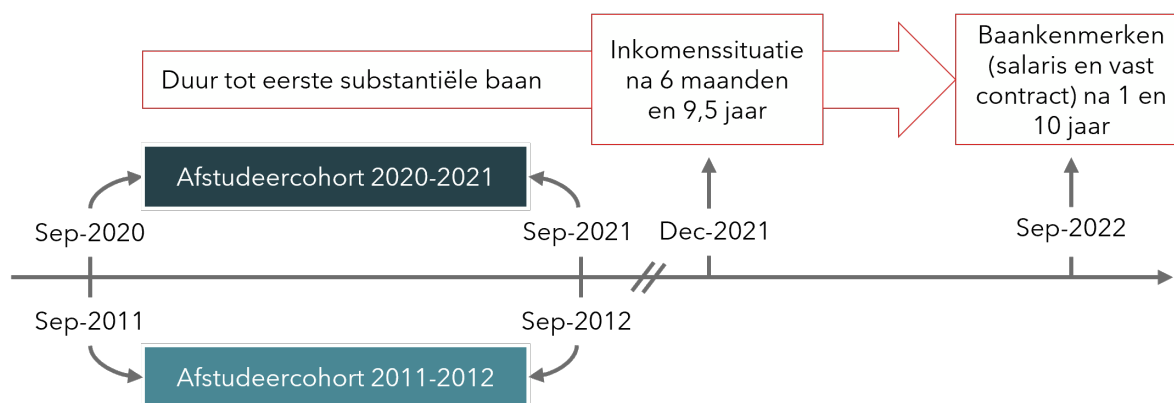
Studie & Werk

Sinds 1997 brengt Studie & Werk de (ontwikkeling in de) arbeidsmarktpositie van afgestudeerden uit het hoger onderwijs (ho) in kaart. Voor de analyses wordt sinds 2017 gebruikgemaakt van registratiegegevens over banen en lonen en de sociaaleconomische status voor alle hbo- en wo-gediplomeerden. Deze analyses worden uitgevoerd binnen de remote access-faciliteit van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Door het integrale karakter van de CBS Microdata geeft Studie & Werk een volledig beeld van de arbeidsmarktpositie van alle hbo- en wo-afgestudeerden in Nederland, inclusief internationale studenten. Afgestudeerden die na het behalen van een hbo-bachelor of wo-master diploma doorstuderen worden niet meegenomen in de analyse van de startpositie, maar wel in de analyses van de arbeidsmarktpositie op de langere termijn als zij de nieuwe studie niet afmaken.

Dit onderzoek analyseert de startpositie op de arbeidsmarkt van hbo- en wo-studenten die tussen september 2020 en augustus 2021 hun diploma behaalden (cohort 2020-2021). Daarnaast brengt het de arbeidsmarktpositie tien jaar na afstuderen van hbo- en wo-afgestudeerden uit cohort 2011-2012 in kaart. De arbeidsmarktpositie is gemeten aan de hand van de volgende vier indicatoren (zie Figuur 1.1 voor een tijdlijn met de verschillende meetmomenten):

- De **inkomenssituatie**, zowel één als tien jaar na afstuderen, waarbij onderscheid is gemaakt naar werkenden in loondienst, zelfstandigen, uitkeringsontvangers, doorstudeerders, personen zonder geregistreerd inkomen en geëmigreerden;
- Het **salaris**, zowel één als tien jaar na afstuderen, waarbij is gekeken naar zowel het gemiddelde bruto maand- en uurloon in loondienst als het gemiddelde jaarinkomen uit loondienst en/of zelfstandige arbeid;
- De **duur tot een eerste substantiële baan**, waarbij een substantiële baan is gedefinieerd als een baan in loondienst bij een in Nederland gevestigde werkgever van minimaal 0,6 voltijdsequivalent (fte) en minimaal 140 of 150 procent van het wettelijk minimumloon (WML) voor respectievelijk hbo'ers en wo'ers;
- De **kans op een vast contract**, zowel één als tien jaar na afstuderen, indien iemand werkend is in loondienst.

Figuur 1.1 Tijdlijn met meetmomenten Studie & Werk 2023

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2023)

Verder zijn in het onderzoek de afzonderlijke effecten van de specifiek gevolgde hbo- en wo-opleiding op bovenstaande uitkomstmaten geschat. Hiervoor zijn verschillende econometrische analyses uitgevoerd. Daarnaast is in de analyses gecorrigeerd voor allerlei achtergrondkenmerken, zoals geslacht, leeftijd bij afstuderen, migratieachtergrond (Nederlands, niet-westers of westers), vooropleiding voor het hbo of wo (havo, vwo, mbo of hbo), soort opleiding (voltijd, deeltijd of duaal), studieduur, afstudeerperiode, specifieke onderwijsinstelling, (relevante) stage of bijbaan tijdens de opleiding, huishoudsituatie bij afstuderen (thuiswonend, alleenwonend of samenwonend) en het opleidingsniveau van de ouders (laag, middelbaar of hoog). Om de ontwikkeling van de uitkomstmaten over de tijd in kaart te brengen, zijn aanvullend longitudinale analyses uitgevoerd. Dit maakt inzichtelijk in hoeverre de arbeidsmarktpositie van recent afgestudeerde hbo'ers en wo'ers zich over de periode vanaf 2000 heeft ontwikkeld.

2 Ontwikkeling arbeidsmarktpositie van hbo- en wo-afgestudeerden

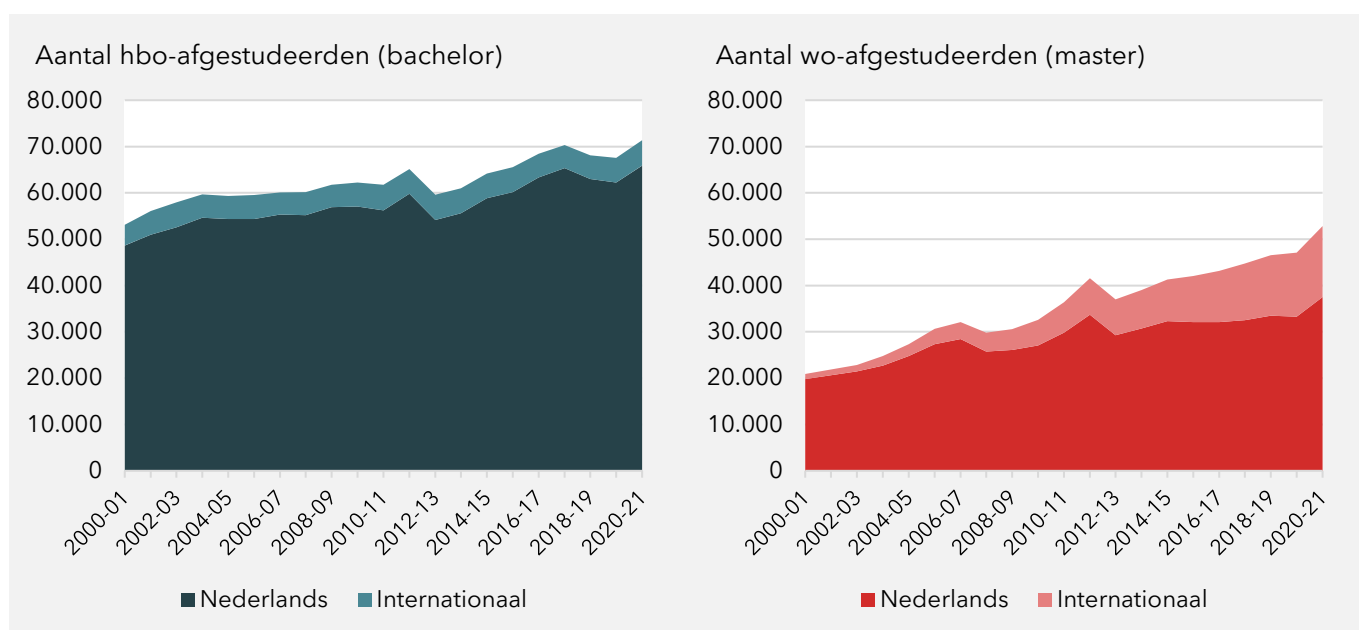
Studenten die in 2020-2021 hun diploma behaalden hebben hogere baankansen en een grotere kans op een vast contract dan voorgaande cohorten. Wel ligt het reële startsalaris gemiddeld lager voor dit cohort door de relatief hoge inflatie van het afgelopen jaar.

Hoe staat de arbeidsmarkt voor startende hbo- en wo-afgestudeerden ervoor en hoe is deze veranderd in de afgelopen jaren? Dit hoofdstuk geeft antwoord op deze vragen aan de hand van een viertal indicatoren. Achtereenvolgens worden de inkomenssituatie, het startsalaris, de duur tot een substantiële baan en de baanzekerheid besproken. Voordat wordt ingegaan op de arbeidsmarktpositie beschrijft dit hoofdstuk de ontwikkeling van het aantal afgestudeerden.

2.1 Aantal afgestudeerden

In Figuur 2.1 is te zien dat het aantal hbo- en wo-afgestudeerden nog altijd toeneemt. In het meest recente jaar is er een grote stijging te zien ten opzichte van het jaar daarvoor. Dit kan samenhangen met versoepelingen die zijn ingesteld tijdens de coronapandemie, waardoor meer studenten konden slagen. Tegelijkertijd blijkt uit onderzoek dat studenten in het hoger onderwijs achterstanden hebben opgelopen (Van den Broek et al., 2022; OCW, 2022). Verder neemt het aantal internationale afgestudeerden in het wo nog steeds toe.

Figuur 2.1 Het aantal hbo- en wo-afgestudeerden neemt nog altijd toe

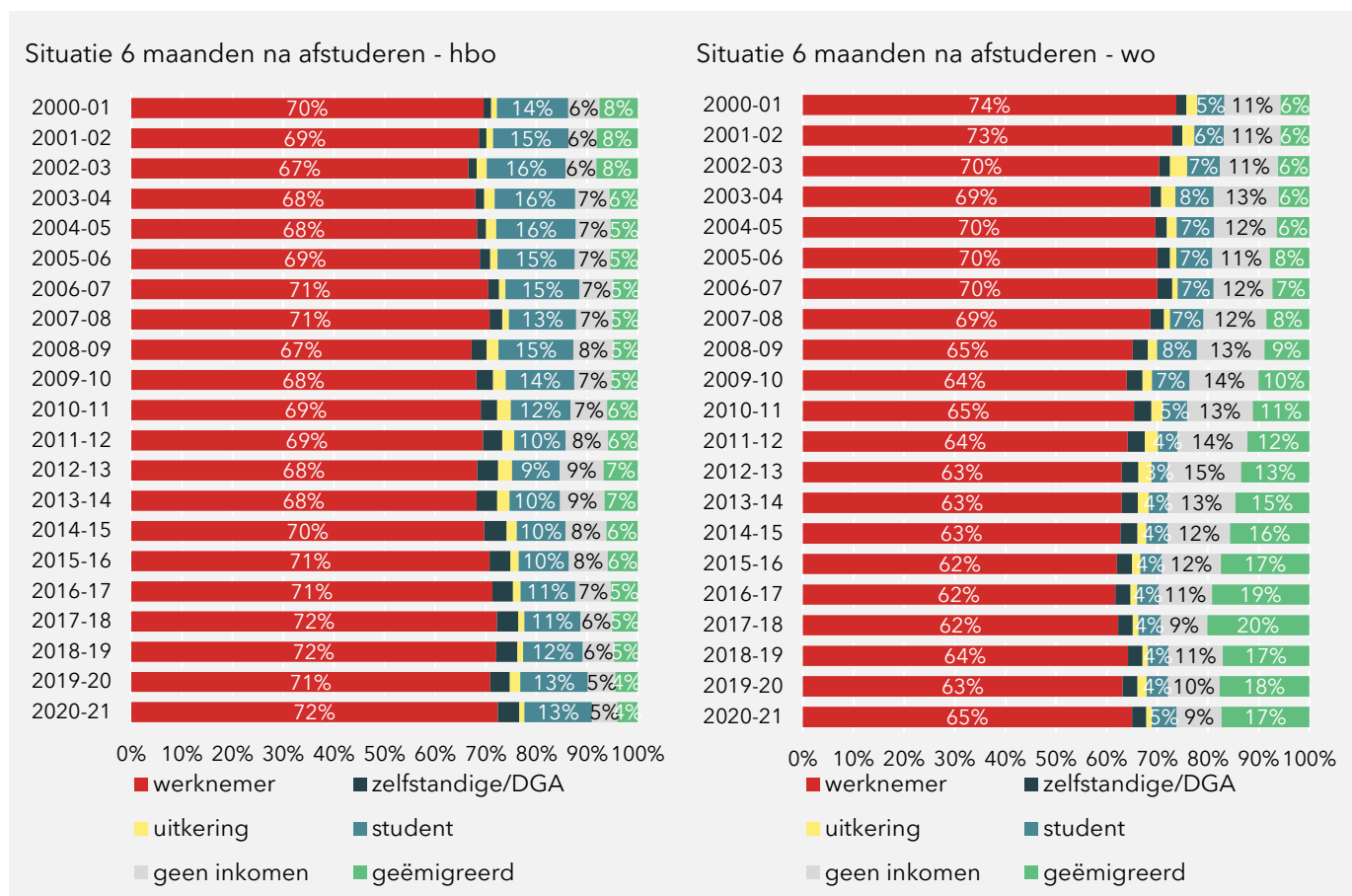
Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2023)

2.2 Inkomenssituatie

Figuur 2.2 laat zien dat het aandeel wo-afgestudeerden dat emigreert toeneemt over de tijd. Dit hangt samen met de stijging van het aantal internationale afgestudeerden de afgelopen jaren. Iets meer dan de helft van de internationale studenten vertrekt onmiddellijk na diplomering uit Nederland. Hoewel dit aandeel enigszins schommelt over de jaren, is er geen structurele ontwikkeling zichtbaar. Verder zien we in de figuur dat hbo-afgestudeerden vaker verder studeren dan wo-afgestudeerden. Dit is te verwachten omdat hbo'ers de mogelijkheid hebben om nog een hbo- of wo-master te gaan doen.

Wanneer we inzoomen op de studierichtingen alfa, bèta, gamma en medisch (niet weergegeven in een figuur), valt op dat afgestudeerden van medische hbo-opleidingen al vaker werknemer zijn geworden in vergelijking met de andere studierichtingen op hbo-niveau. Dit is niet opvallend gezien de relatief grote vraag naar zorgpersoneel. Bij medische wo-opleidingen zien we dit beeld ook, maar deze richting heeft ook relatief weinig afgestudeerden die emigreren. Dit vergroot de relatieve verschillen in inkomenssituatie tussen de verschillende studierichtingen. Wo-afgestudeerden van alfa-opleidingen zijn het vaakst zelfstandige/DGA.

Figuur 2.2 Het aandeel wo-afgestudeerden dat emigreert, neemt met de tijd toe

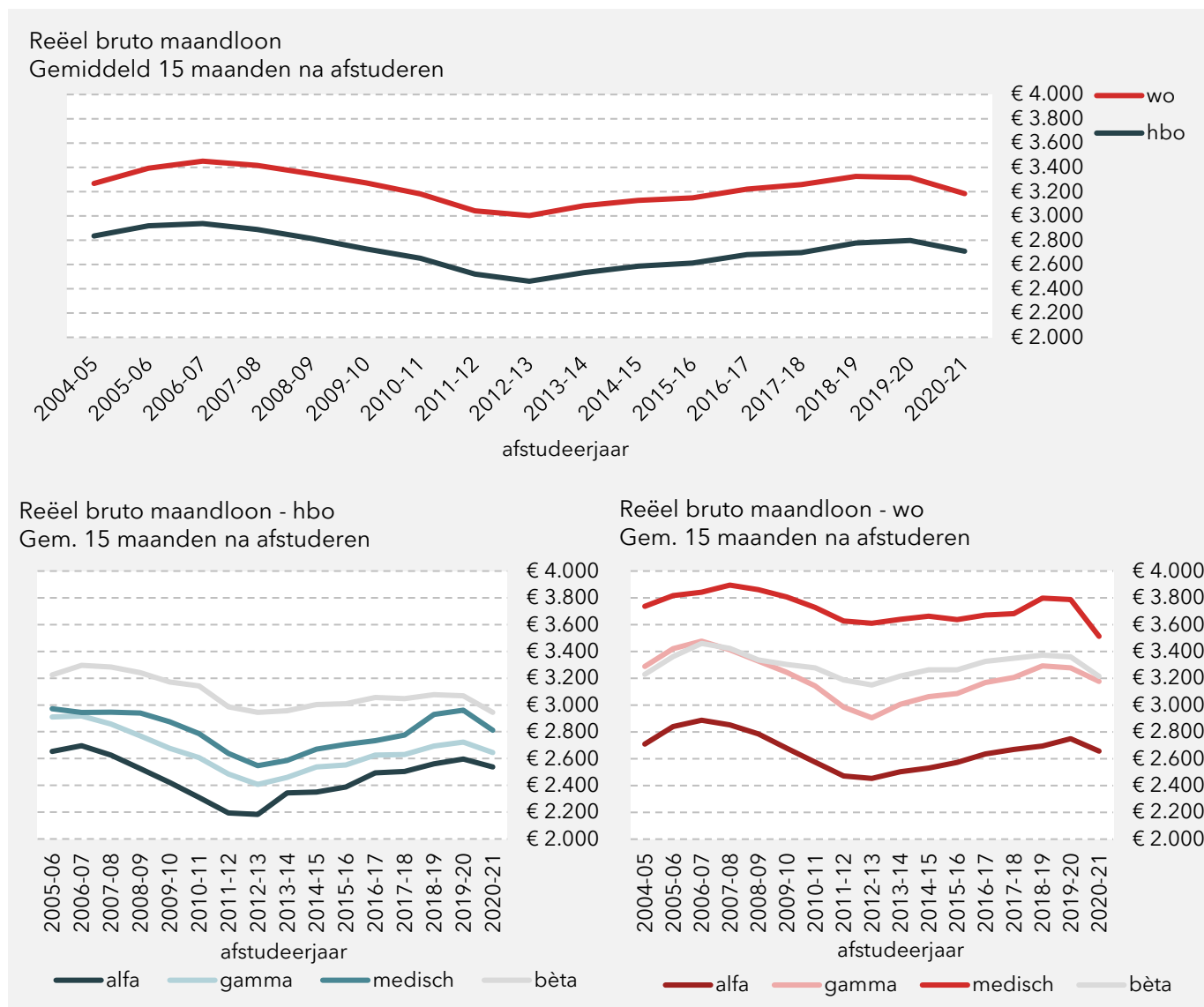
Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2023)

2.3 Salaris

Het reële bruto maandloon van hbo- en wo-afgestudeerden is voor het meest recente cohort gedaald ten opzichte van het voorgaande cohort (Figuur 2.3). Over de jaren heen is er duidelijk een conjuncturele schommeling te zien. De daling in het meest recente jaar kan zowel het gevolg zijn van de coronapandemie als de relatief hoge inflatie van het afgelopen jaar. Het is de vraag of de daling de komende jaren doorzet aangezien het algemene loonpeil in Nederland vanwege de inflatie (met enige vertraging) stijgt. Het reële bruto uurloon laat hetzelfde patroon zien (Figuur 2.4). De daling van het maandloon komt dus voornamelijk door de daling in het uurloon en niet door een daling in het aantal werkuren per week.

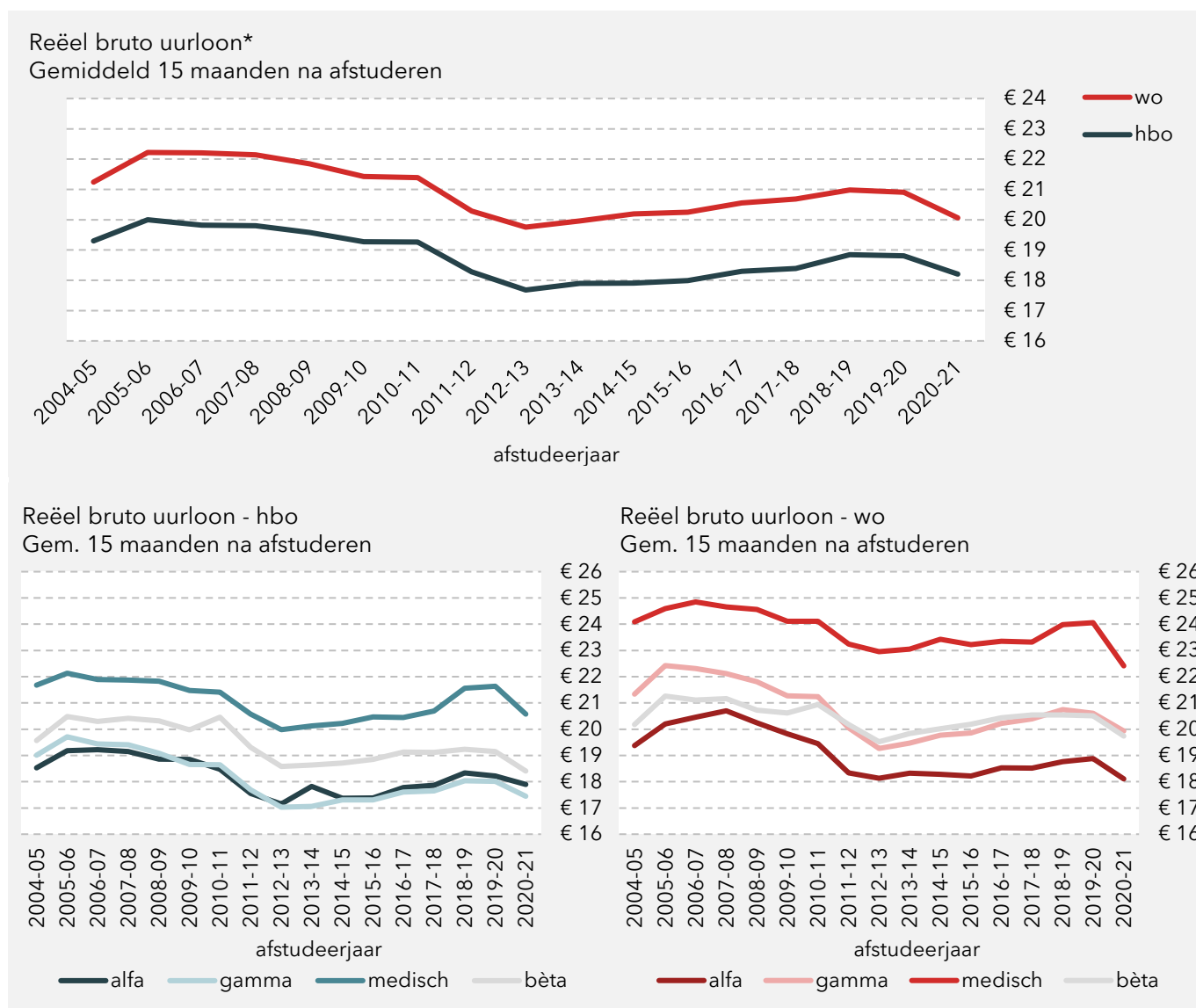
Voor alle studierichtingen zien we een daling van het bruto maand- en uurloon voor zowel hbo- als wo-afgestudeerden. Wat betreft het salarisniveau verdienen wo-afgestudeerden van medische opleidingen gemiddeld het meest. Wo-afgestudeerden van alfa-opleidingen verdienen gemiddeld ongeveer evenveel als hbo-afgestudeerden van alfa- en gamma-opleidingen.

Figuur 2.3 Het reële (= gecorrigeerd voor inflatie) bruto maandloon na afstuderen is recent gedaald

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2023)

Figuur 2.4 Het reële bruto uurloon laat hetzelfde patroon zien als het reële bruto maandloon

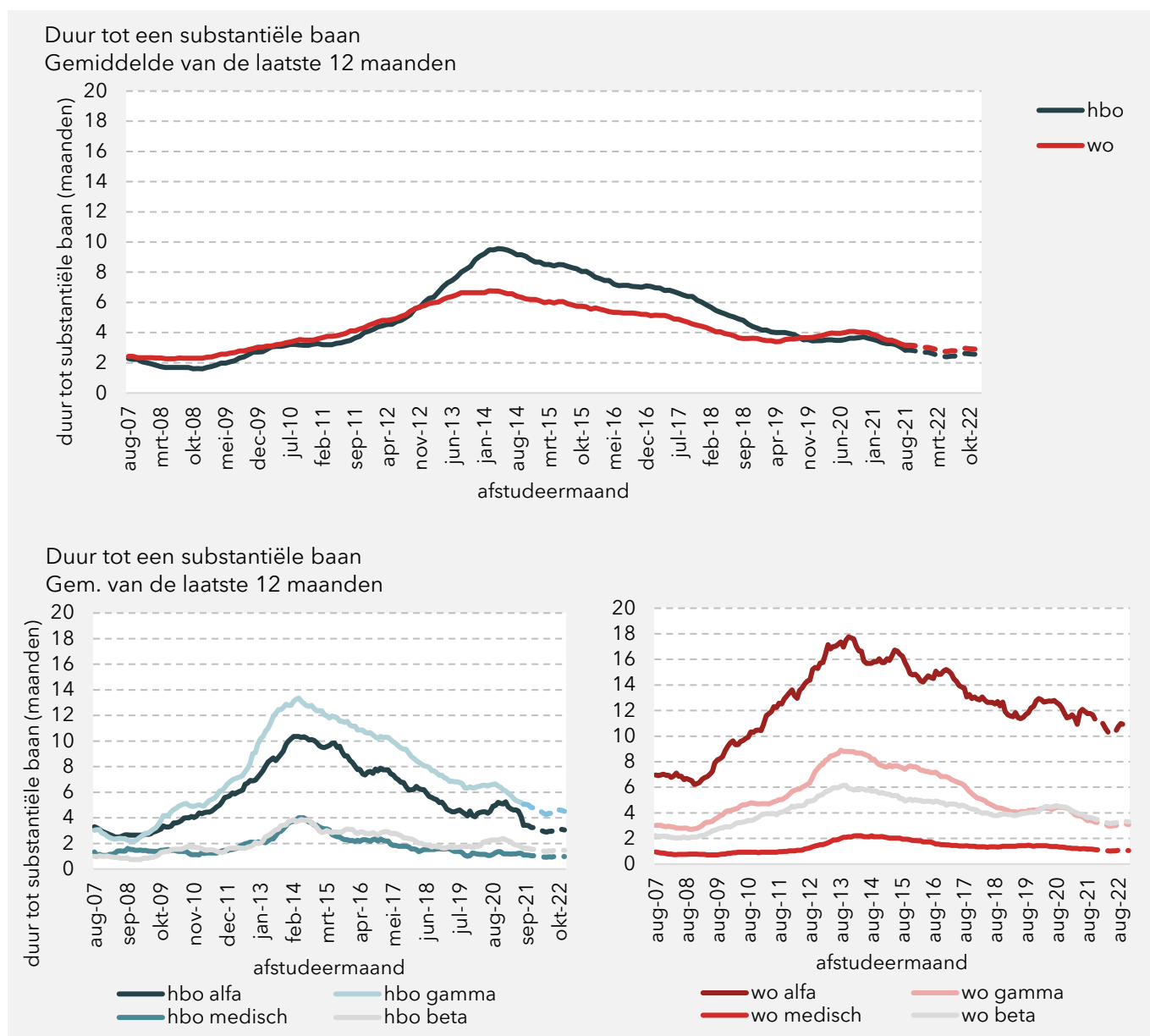

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2023)

2.4 Duur tot eerste substantiële baan

In Figuur 2.5 is te zien dat de duur tot een eerste substantiële baan relatief laag is en in recente jaren vergelijkbaar is voor hbo- en wo-afgestudeerden. Tijdens de crisisjaren hadden hbo-afgestudeerden juist gemiddeld een langere zoekduur. De baankansen voor hbo-afgestudeerden lijken gevoeliger voor conjuncturele schommelingen te zijn. De duur tot een eerste substantiële baan is voor hbo- en wo-afgestudeerden van alfa-opleidingen en voor hbo-afgestudeerden van gamma-opleidingen aanzienlijk hoger dan voor afgestudeerden van de andere richtingen. Vooral wo-afgestudeerden van alfa-opleidingen doen er langer over voordat zij een substantiële baan hebben, terwijl afgestudeerden van medische opleidingen relatief snel een substantiële baan vinden.

Figuur 2.5 De duur tot een substantiële baan is vergelijkbaar voor hbo en wo

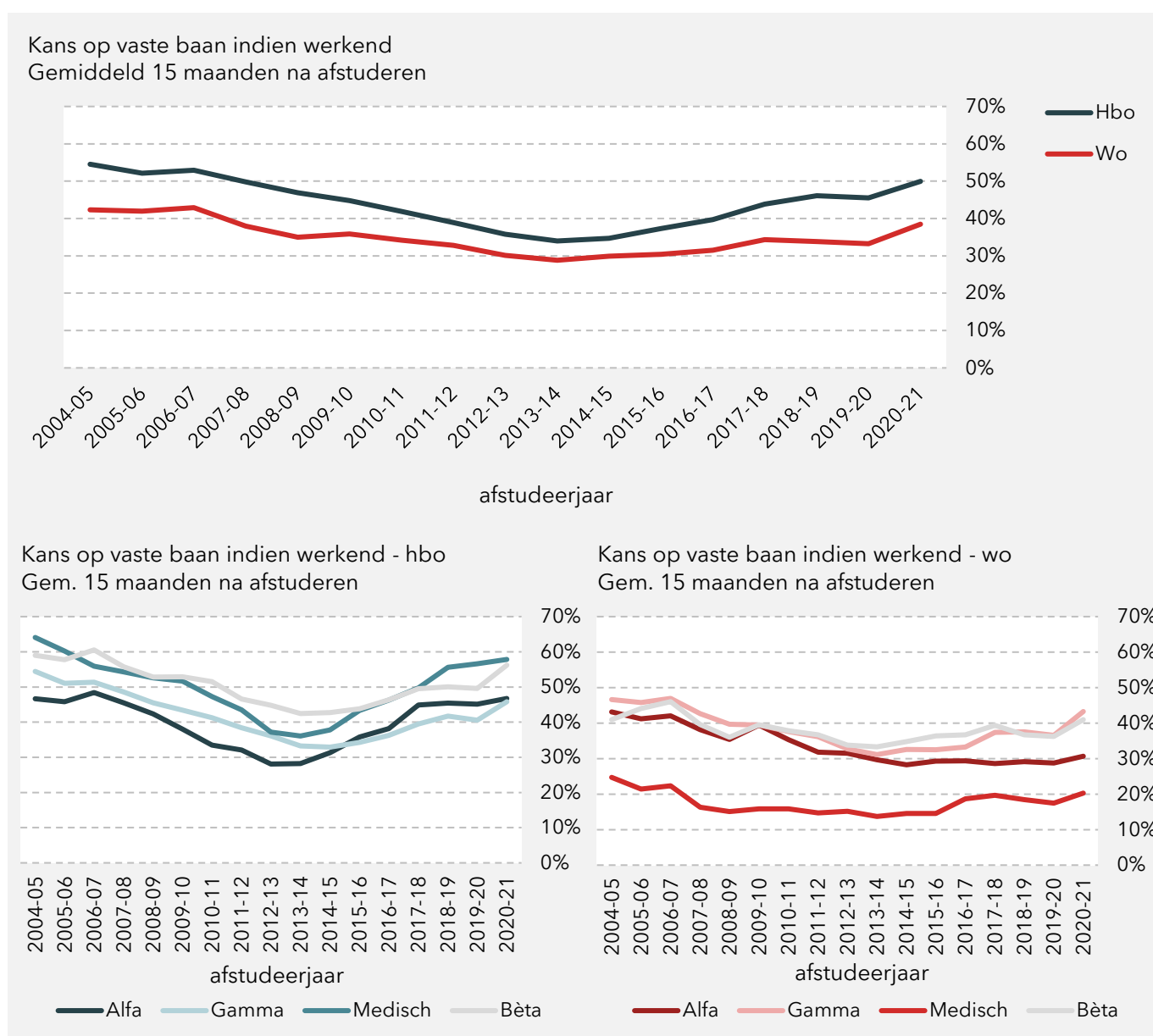

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2023)

2.5 Kans op een vast contract

Hbo-gediplomeerden hebben gemiddeld een grotere kans op een vast contract circa één jaar na afstuderen dan wo-gediplomeerden (Figuur 2.6). Dit is voor de gehele onderzoeksperiode het geval. Hbo-gediplomeerden van medische en bèta-opleidingen hebben de grootste kans op een vast contract, terwijl wo-gediplomeerden van medische opleidingen een relatief lage kans op een vast contract hebben. Dit laatste komt waarschijnlijk doordat deze groep afgestudeerden na het behalen van hun diploma doorstudeert voor een medisch specialisme, wat gepaard gaat met tijdelijke contracten. Verder is te zien dat de kans op een vast toeneemt. Dat is te verklaren door de heersende arbeidsmarktkrapte.

Figuur 2.6 Hbo-gediplomeerden hebben gemiddeld meer kans op een vast contract na afstuderen dan wo-gediplomeerden

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2023)

3 Verschillen tussen hbo- en wo-opleidingen

Het salaris, de duur tot een eerste substantiële baan en de kans op een vast contract verschillen sterk per gevolgde opleiding. Afgestudeerden Verloskunde (hbo) en Tandheelkunde (wo) verdienen het meest één jaar na afstuderen, terwijl afgestudeerden Accountancy (zowel hbo als wo) de grootste kans hebben op een vast contract.

Dit hoofdstuk beschrijft de samenhang tussen de gevolgde opleiding en de arbeidsmarktpositie van hbo- en wo-afgestudeerden. Aan bod komen het startsalaris en het salaris tien jaar na afstuderen, de duur tot de eerste substantiële baan en de kans op een vast contract.

3.1 Salaris

De meeste afgestudeerden gaan na hun opleiding aan de slag als werknemer in loondienst. Deze paragraaf brengt hun salarissen en de samenhang met de gevolgde opleiding in beeld op basis van de volgende analyses: een log-lineaire schatting van opleidingseffecten op het maandloon van starters voor het afstudeercohort 2020-2021 en een log-lineaire schatting van opleidingseffecten op het maandloon één jaar en tien jaar na afstuderen voor het afstudeercohort 2011-2012. De analyses corrigeren voor (observeerbare) verschillen in de samenstelling van afgestudeerden naar achtergrondkenmerken, het aantal werkdagen per week en de onderwijsinstelling waaraan de opleiding is gevolgd. Salarisverschillen tussen opleidingen kunnen daarom niet meer aan die kenmerken worden toegeschreven.

Het aandeel zelfstandigen is relatief klein en ongelijk verdeeld over studies. Zo zijn er enkele studies die nauwelijks zelfstandigen voortbrengen, maar werken startende afgestudeerden Muziek (hbo) of Tandheelkunde (wo) juist vaker als zelfstandige dan als werknemer. Bovenop de salarissen van werknemers in loondienst presenteert dit hoofdstuk ook de jaarinkomsten uit zelfstandigheid voor studies die relatief veel zelfstandigen voortbrengen.

Inkomsten uit loondienst (werknemers)

Figuur 3.1 tot en met Figuur 3.4 laten zien hoe de opleiding samenhangt met het bruto maandloon. De volgende resultaten vallen op:

Hbo-afgestudeerden

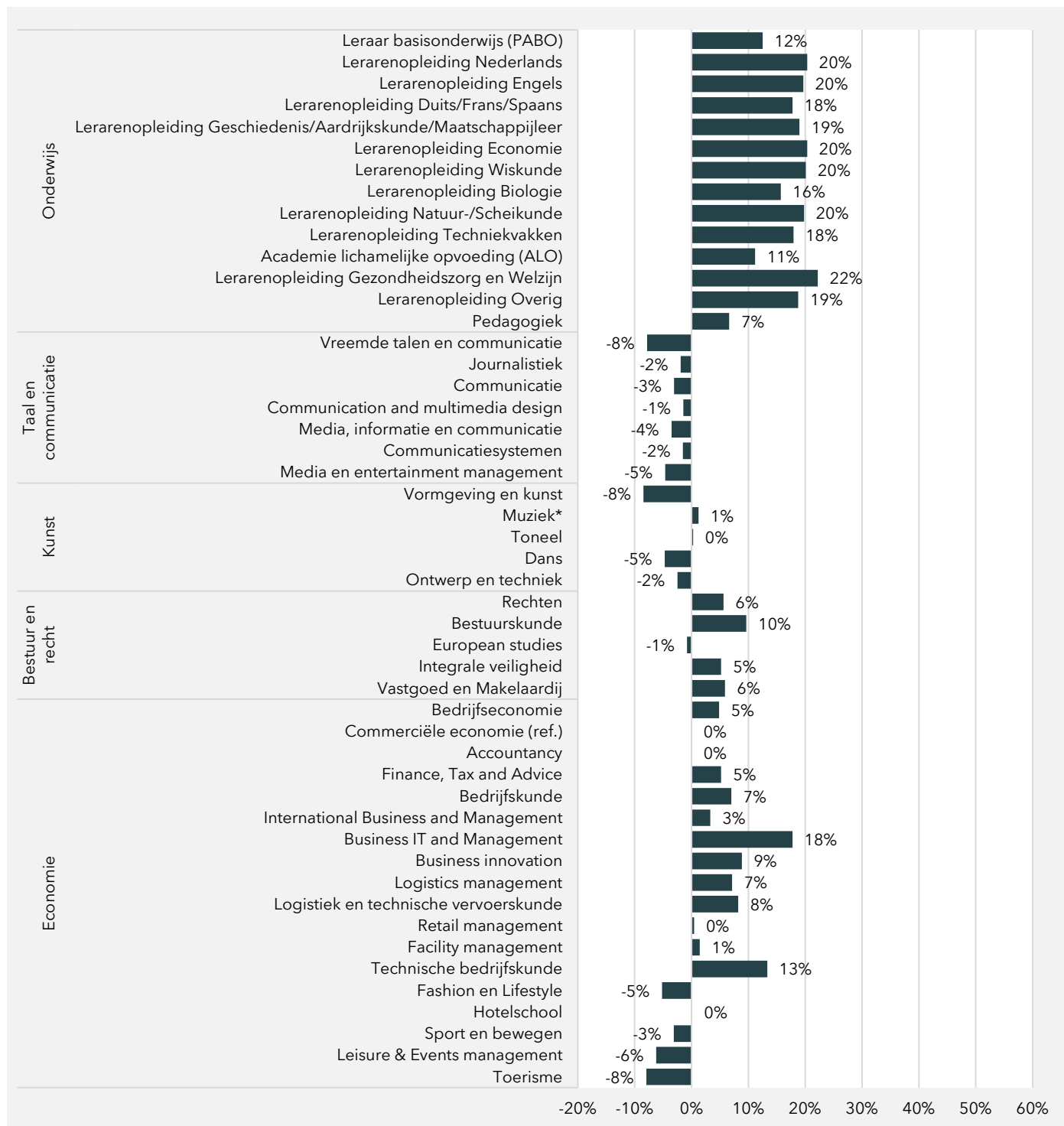
- Recent afgestudeerden van de opleidingen Verloskunde en Maritiem officier verdienen één jaar na afstuderen veruit het meest: respectievelijk 41 en 33 procent meer dan afgestudeerden van de opleiding Commerciële economie (Figuur 3.1). Ook afgestudeerden van de lerarenopleiding Gezondheidszorg en Welzijn, Optometrie en Orthoptie en Mondzorgkunde kunnen rekenen op een relatief hoog startsalaris.
- Afgestudeerden Vreemde talen en communicatie, Vormgeving en kunst en Toerisme verdienen over het algemeen juist een relatief laag startsalaris. Eén jaar na afstuderen ligt het bruto maandloon van deze afgestudeerden gemiddeld acht procent lager dan afgestudeerden van de opleiding Commerciële economie.
- Als gekeken wordt naar domeinen van opleidingen, valt op dat de domeinen Onderwijs, Zorg en Techniek uitzicht bieden op een relatief hoog startsalaris. Dit zijn alle drie ook domeinen met een grote mate van krapte op de arbeidsmarkt.

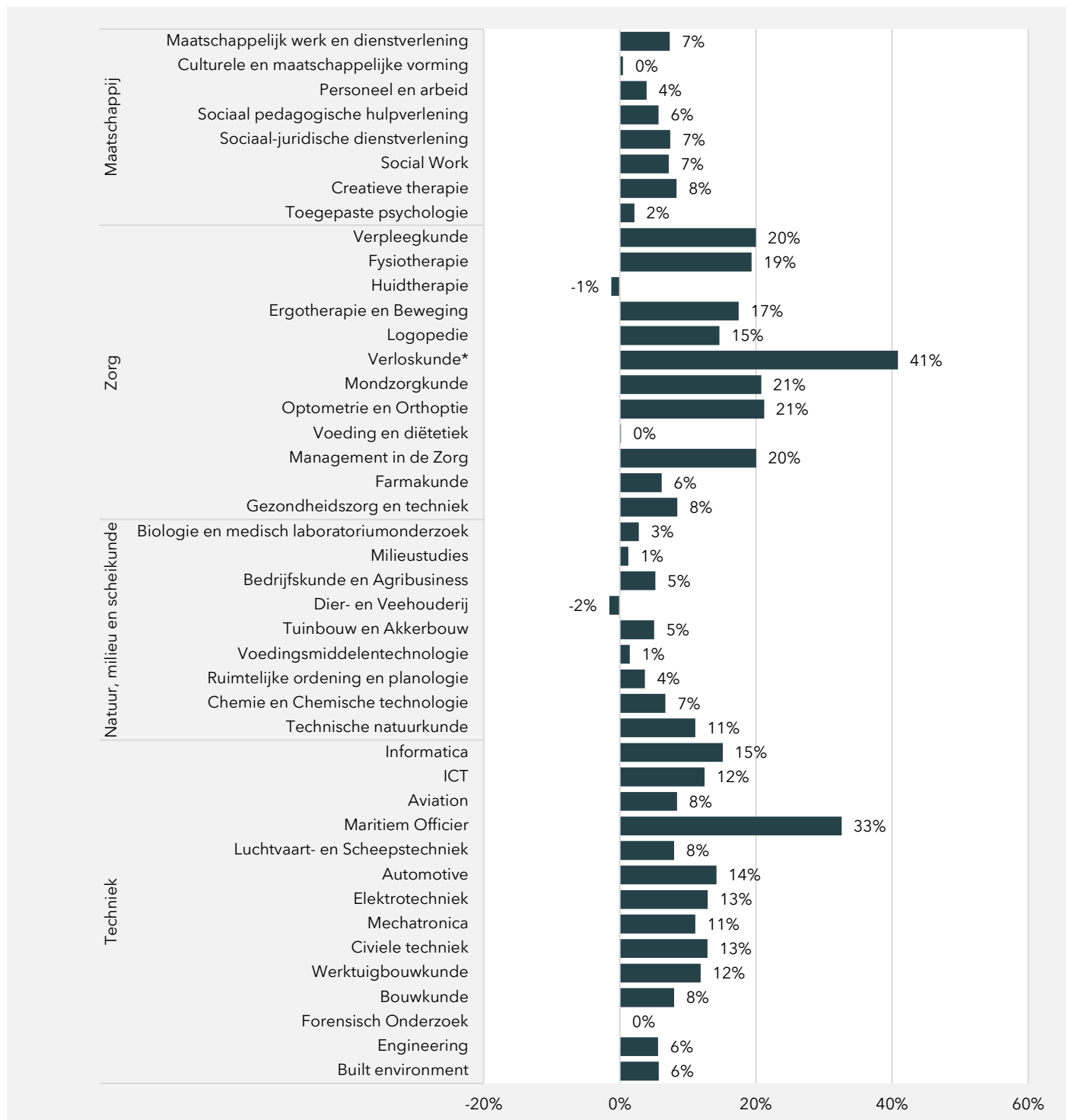
- Afgestudeerden binnen de domeinen Taal en communicatie en Kunst verdienen doorgaans minder als zij na het behalen van hun hbo-bachelordiploma in loondienst gaan. Daarnaast zijn er enkele opleidingen in het domein Economie die uitzicht bieden op een relatief laag startsalaris, waaronder Toerisme, Leisure & Events management, Fashion en Lifestyle en Sport en bewegen.
- Als gekeken wordt naar het salaris tien jaar na afstuderen op basis van het afstudeercohort 2011-2012, valt op dat de meeste opleidingen erop achteruit zijn gegaan ten opzichte van de referentieopleiding Commerciële economie (Figuur 3.2). Binnen de domeinen Onderwijs en Techniek hebben de meeste hbo-afgestudeerden nog een relatief goede positie.
- Afgestudeerden van de opleidingen Verloskunde en Aviation verdienen tien jaar na afstuderen het hoogste bruto maandsalaris: ruim 20 procent meer dan afgestudeerden van de opleiding Commerciële economie. Afgestudeerden Vreemde talen en communicatie en Dier- en Veehouderij verdienen na tien jaar het minst: ruim 15 procent minder dan de referentieopleiding.
- Veel hbo-opleidingen met een relatief laag gemiddeld startsalaris, hebben ook een relatief lage salariscroei. Voorbeelden daarvan zijn de hbo-opleidingen Vormgeving en kunst, Sport en bewegen, Toerisme, Culturele en maatschappelijke vorming en Voeding en diëtik.
- Ook zijn er opleidingen die er qua startsalaris nog goed voor stonden, maar na tien jaar een relatief laag maandsalaris opleveren. Dit komt met name voor in de Zorg, bij onder andere Fysiotherapie, Optometrie en Orthoptie en Logopedie. Daarnaast zijn er hbo-opleidingen die er qua salaris juist op vooruit zijn gegaan. De opleidingen Vastgoed en Makelaardij, Accountancy en Hotelschool hadden een relatief laag startsalaris, maar na tien jaar is het gemiddelde maandsalaris juist hoger dan het maandsalaris van de referentieopleiding Commerciële economie.

Wo-afgestudeerden

- De wo-opleidingen met de hoogste startsalarissen van het afstudeercohort 2020-2021 zijn met afstand Tandheelkunde en Geneeskunde (Figuur 3.3). Afgestudeerden van deze opleidingen verdienen respectievelijk 50 en 26 procent meer dan afgestudeerden van de referentieopleiding Rechtsgeleerdheid. Ook afgestudeerden Diergeneeskunde en Econometrie kunnen rekenen op een relatief hoog startsalaris.
- Wo-opleidingen met de laagste startsalarissen zijn Archeologie, Letterkunde, Mediastudies en Architectuur en bouwkunde. Afgestudeerden van deze opleidingen verdienen ruim 13 procent minder dan afgestudeerden van de referentieopleiding.
- Ook zijn er grote verschillen tussen de domeinen van opleidingen. Wo-afgestudeerden die een opleiding hebben afgerond binnen de domeinen Taal, communicatie en cultuur, Kunst, geschiedenis en filosofie en Natuur, milieu en ruimte hebben relatief lage startsalarissen. Het domein Zorg biedt daarentegen juist uitzicht op een hoog startsalaris.
- Figuur 3.4 laat zien dat er ook na tien jaar nog grote verschillen zijn in het bruto maandinkomen tussen verschillende opleidingen. Na tien jaar is de beste positie daarin nog steeds weggelegd voor afgestudeerden Tandheelkunde en Geneeskunde. Afgestudeerden van deze studies verdienen ruim 30 procent meer dan afgestudeerden Rechtsgeleerdheid. Ook Finance, Econometrie en Fiscale economie, alle drie binnen het domein Economie, kennen een relatief goede positie in het salaris tien jaar na afstuderen.
- Wo-opleidingen met een relatief laag gemiddeld startsalaris hebben vaak ook een relatief laag gemiddeld salaris tien jaar na afstuderen. Zo behoren Sustainability, management en beleid, Archeologie en Letterkunde zowel na één als na tien jaar tot de opleidingen met de laagste maandsalarissen.
- Er zijn ook wo-opleidingen met een relatief groot verschil tussen het bruto maandloon één en tien jaar na afstuderen. De meest opvallende voorbeelden hiervan zijn: Finance, Internationaal en Europees recht en Politicologie (alle met een relatief hoge salariscroei) en Offshore Engineering, Sustainability, management en beleid en Diergeneeskunde (alle met een relatief lage salariscroei).

Figuur 3.1 Salarisverschillen hbo-afgestudeerden cohort 2020-2021 (% verschil t.o.v. Commerciële economie)

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2023)

Figuur 3.2 Salarisverschillen hbo-afgestudeerden cohort 2011-2012 (% verschil t.o.v. Commerciële economie)

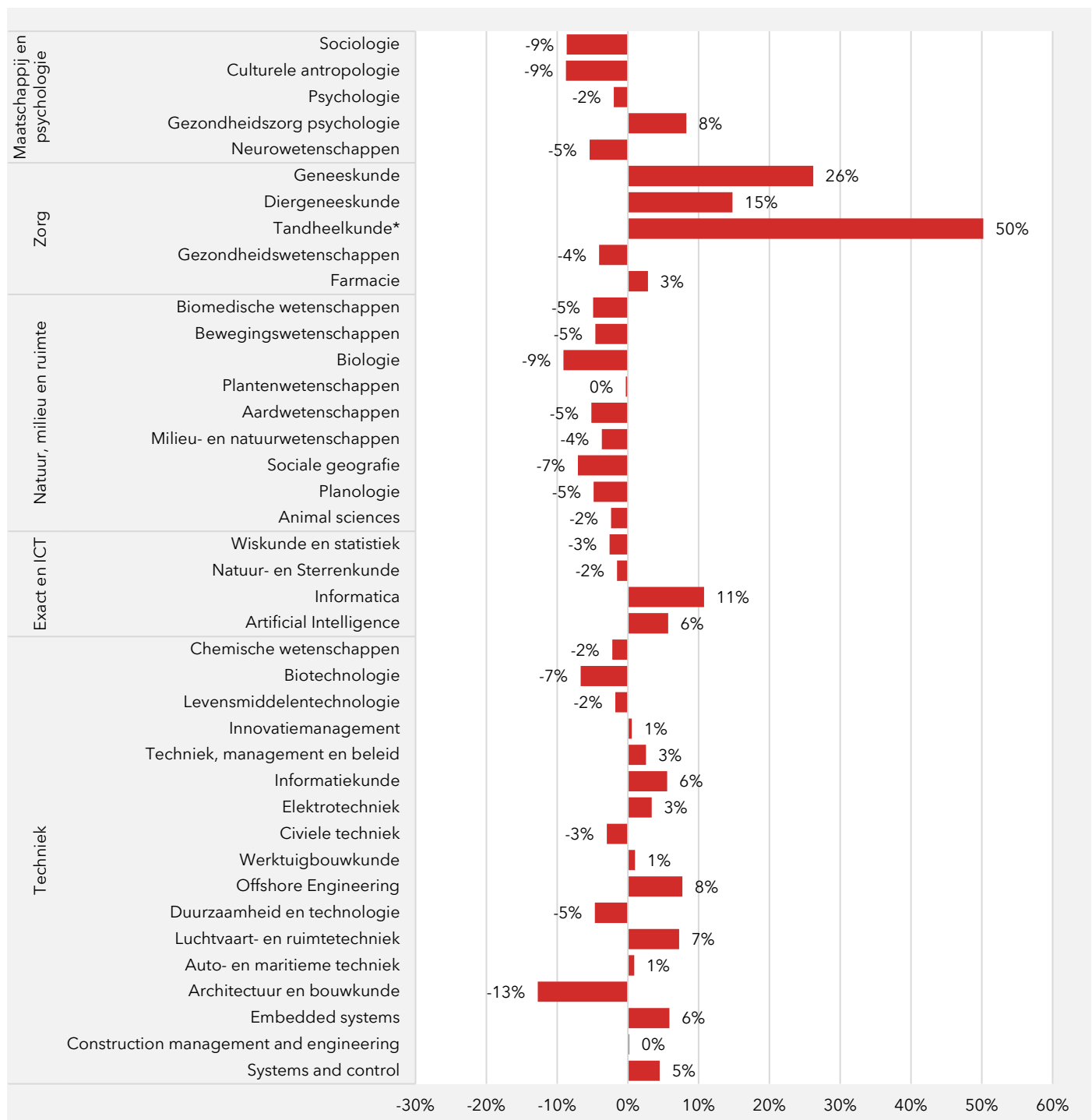

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2023)

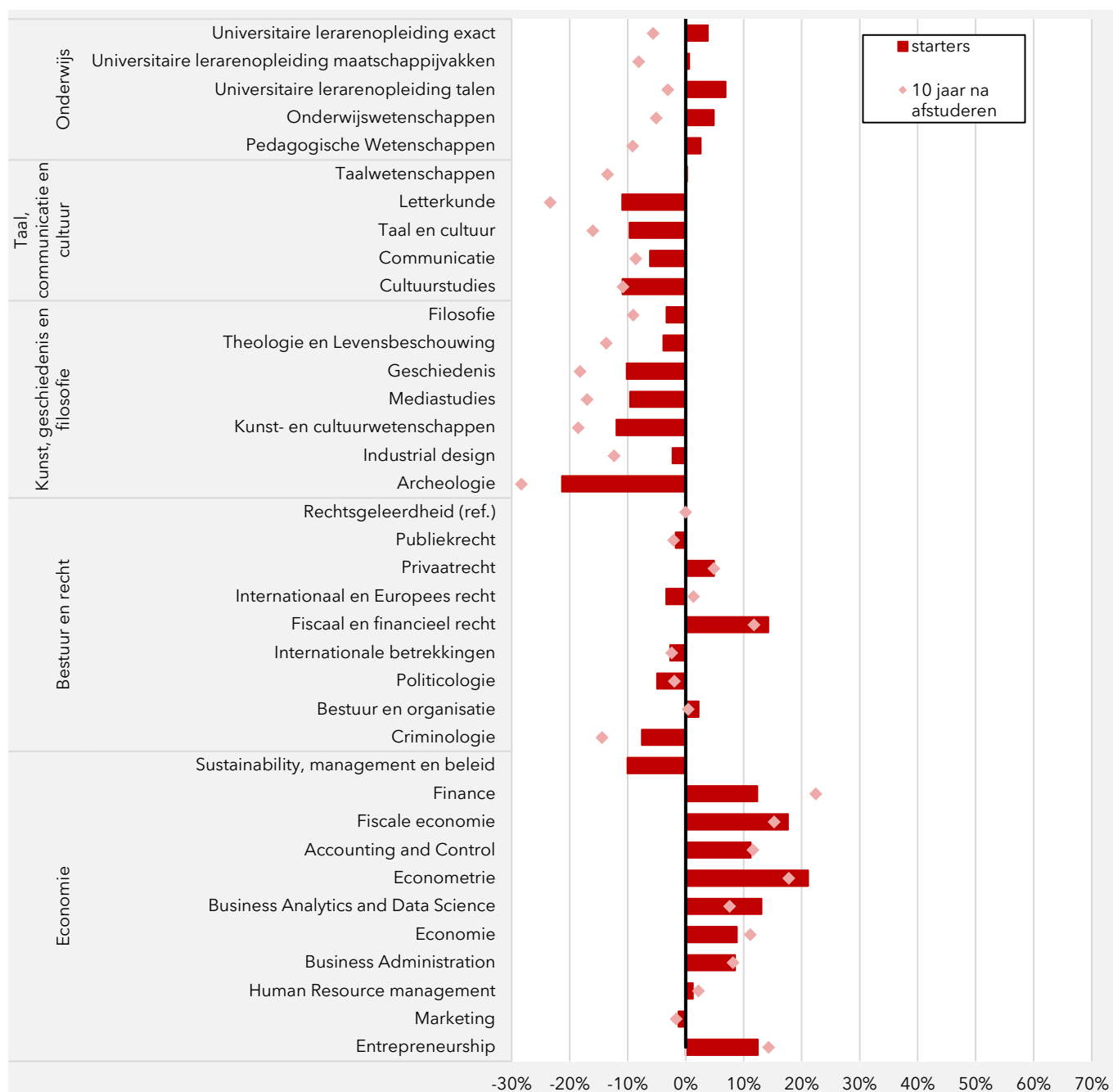
Figuur 3.3 Salarisverschillen wo-afgestudeerden cohort 2020-2021 (% verschil t.o.v. Rechtsgeleerdheid)

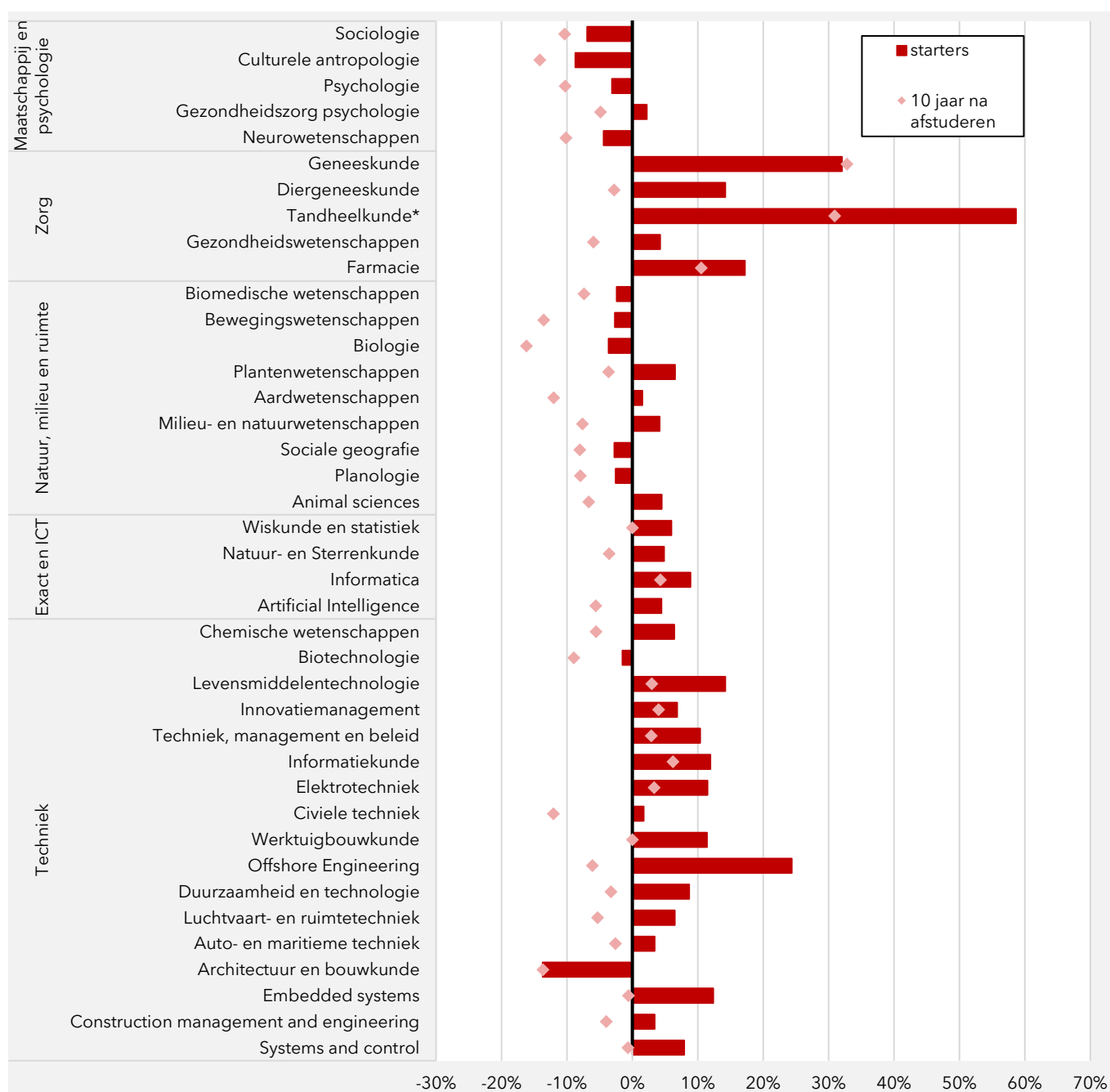

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2023)

Figuur 3.4 Salarisverschillen wo-afgestudeerden cohort 2011-2012 (% verschil t.o.v. Rechtsgeleerdheid)

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2023)

Inkomsten uit zelfstandigheid

Figuur 3.5 en Figuur 3.6 presenteren de gemiddelde jaarinkomsten uit werk in 2021² van zelfstandigen voor studies waarvan tien jaar na afstuderen meer dan 25 procent als zelfstandige werkt.³ De belangrijkste bevindingen zijn als volgt:

Hbo-afgestudeerden

- Ruim vier op de vijf afgestudeerden Muziek werkt tien jaar na afstuderen als zelfstandige (Figuur 3.5). Ook bij de hbo-opleidingen Toneel (74 procent), Dans (71 procent) en Verloskunde (61 procent) is dit aandeel hoog. Met uitzondering van Verloskunde zijn de gemiddelde jaarinkomens van deze afgestudeerden wel relatief laag, afgezet tegen zelfstandigen die andere opleidingen hebben gevolgd.
- Zelfstandigen die Tuinbouw en Akkerbouw, Lerarenopleiding Overig en Mondzorgkunde hebben gevolgd, hebben de hoogste startsalarissen. Hun jaarinkomen één jaar na afstuderen bedraagt meer dan euro 55.000. Tien jaar na afstuderen staat de opleiding Tuinbouw en Akkerbouw nog steeds bovenaan als het gaat om het hoogste jaarinkomen als zelfstandige. Ook zelfstandigen die de opleidingen Retail management en Verloskunde hebben gevolgd, hebben een hoog jaarinkomen. Deze zelfstandigen hebben tien jaar na afstuderen een gemiddeld jaarinkomen van meer dan 70 duizend euro.
- Zelfstandigen die een meer creatieve of kunstzinnige opleiding hebben afgerond hebben zowel één als tien jaar na afstuderen een relatief laag jaarinkomen. Het betreft onder andere de opleidingen Dans, Vormgeving en Kunst en Toneel en Muziek.
- De grootste verschillen in het jaarinkomen van zelfstandigen één en tien jaar na afstuderen, zijn te vinden bij de opleidingen Retail management, Verloskunde en Communication and multimedia design. De verschillen tussen beide jaarinkomens liggen bij deze studies rond de 30 duizend euro. Dat is dus de salariscroei in 9 jaar tijd. Bij de opleidingen Lerarenopleiding Overig, Dier- en Veehouderij en Muziek zijn de verschillen tussen het jaarinkomen één en tien jaar na afstuderen het kleinst.

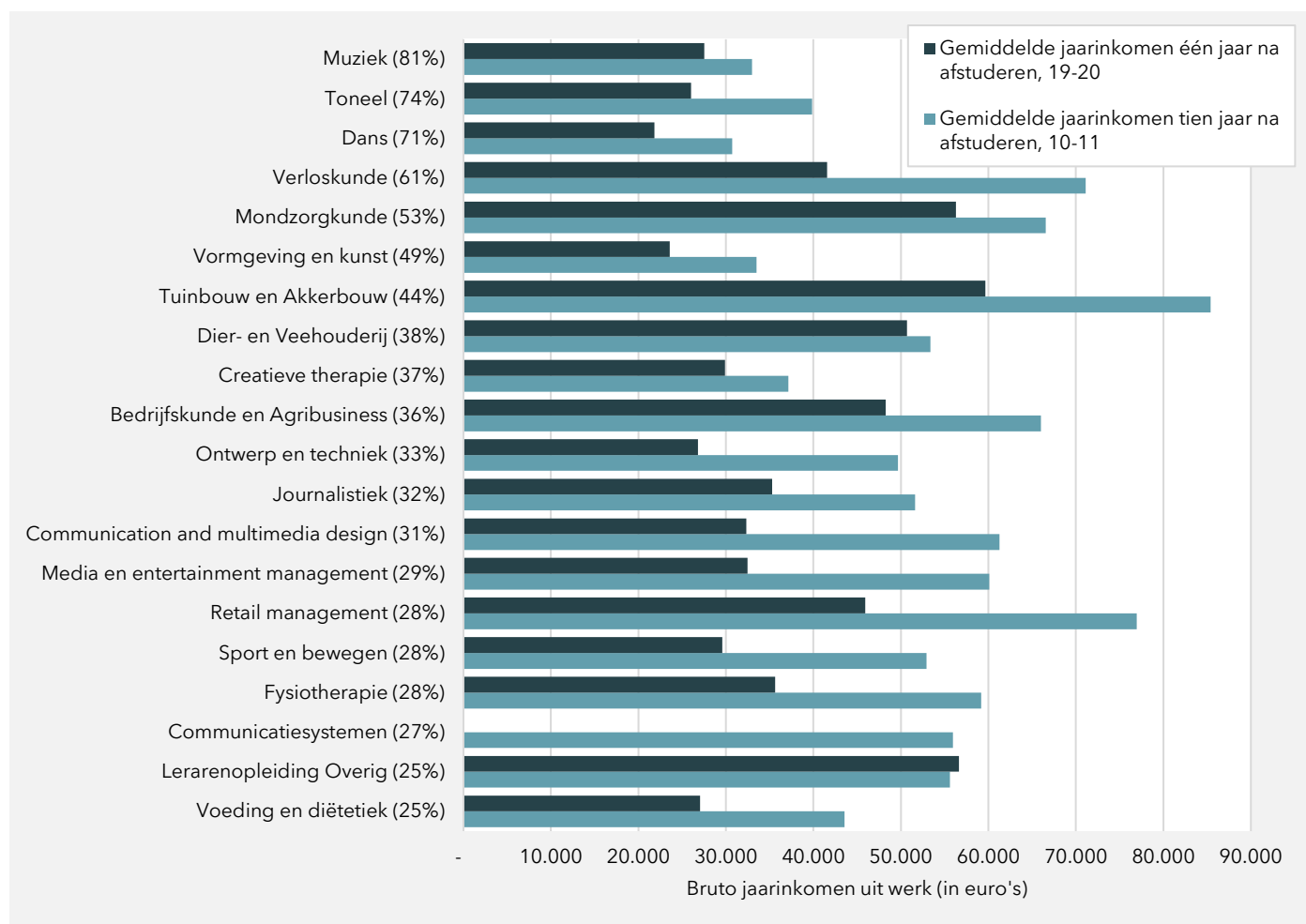
Wo-afgestudeerden

- Bijna alle afgestudeerden Tandheelkunde (94 procent) gaan aan de slag als zelfstandige (Figuur 3.6). Zij verdienen ook veruit het hoogste jaarinkomen, zowel één als tien jaar na afstuderen, vergeleken met zelfstandigen die andere opleidingen hebben gevolgd. Eén jaar na afstuderen verdienen afgestudeerden Tandheelkunde jaarlijks gemiddeld ruim 84.000 euro en na tien jaar is het jaarinkomen gestegen tot ruim 121 duizend euro. Ook zelfstandigen die de opleidingen Geneeskunde, Fiscale economie en Fiscaal en financieel recht hebben gevolgd, hebben relatief hoge jaarinkomens één en tien jaar na afstuderen.
- Afgestudeerden Letterkunde die als zelfstandige aan de slag gaan verdienen één jaar na afstuderen het minst, afgestudeerden Kunst- en cultuurwetenschappen verdienen tien jaar na afstuderen het minst.
- Zelfstandigen met een achtergrond in Fiscale economie en Geneeskunde hebben de hoogste salariscroei: het verschil tussen het jaarinkomen één en tien jaar na afstuderen is respectievelijk 51 duizend en 39 duizend euro. Bij de opleidingen Theologie en Levensbeschouwing en Kunst- en cultuurwetenschappen zijn de verschillen tussen het jaarinkomen één en tien jaar na afstuderen het kleinst, gemiddeld minder dan 8 duizend euro.

² De gegevens over zelfstandigen zijn beschikbaar tot en met 2021. De gegevens over jaarinkomsten hebben daarom, in tegenstelling tot de rest van dit rapport, betrekking op de afgestudeerden uit 2019-2020.

³ De (totale) jaarinkomsten uit werk betreffen zowel de inkomsten uit zelfstandigheid als de eventuele inkomsten uit een baan in loondienst voor de zelfstandigen die een baan in loondienst en zelfstandigheid combineren.

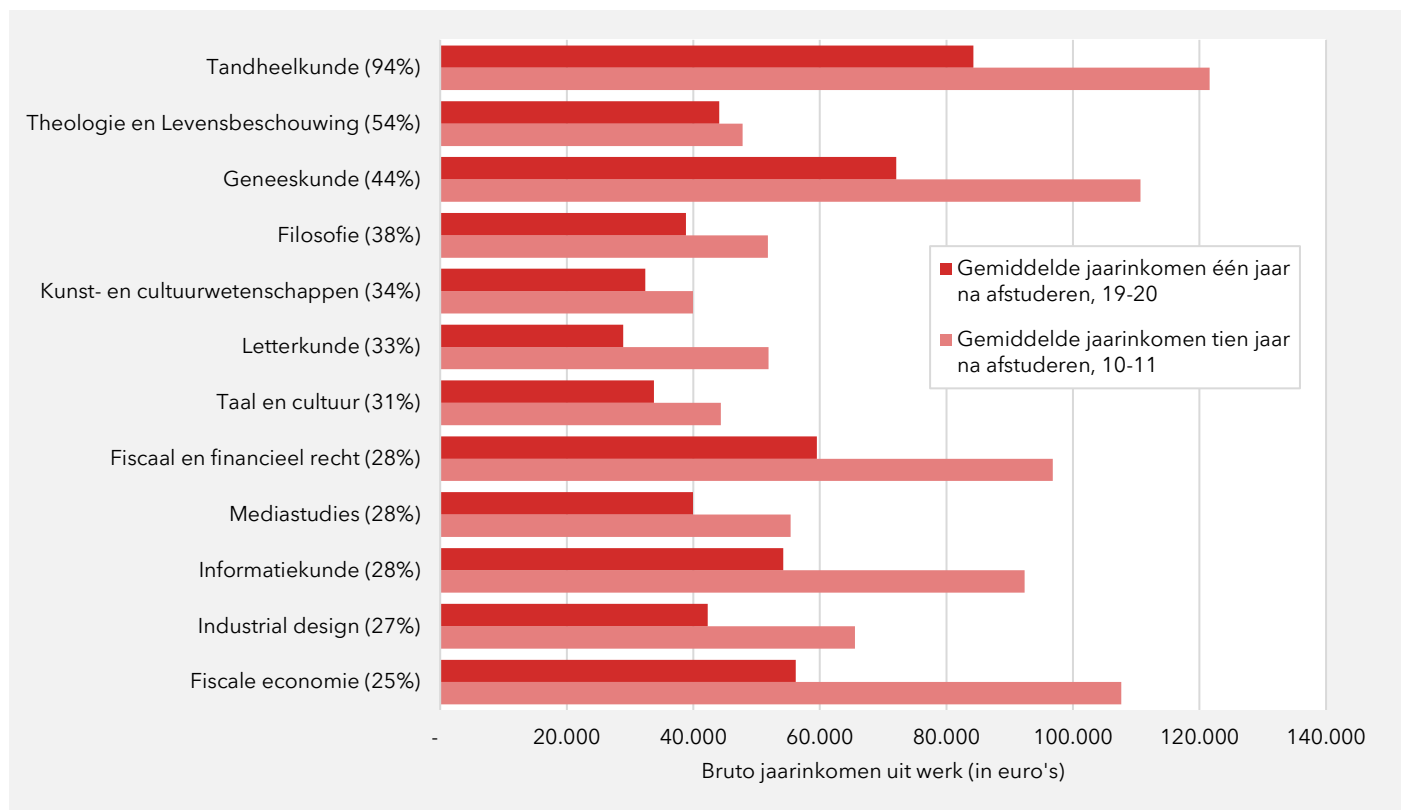
Figuur 3.5 Gemiddelde bruto jaarinkomsten (2021) uit werk van zelfstandigen, hbo-afgestudeerden (aandeel zelfstandigen van alle werkenden 10 jaar na afstuderen tussen haakjes)

Noot: Alleen indien minimaal 25 procent van de afgestudeerden als zelfstandige werkt zijn jaarinkomsten weergegeven.

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2023)

Figuur 3.6 Gemiddelde bruto jaarinkomsten (2021) uit werk van zelfstandigen, wo-afgestudeerden (aandeel zelfstandigen 10 jaar na afstuderen tussen haakjes)

Noot: Alleen indien minimaal 25 procent van de afgestudeerden als zelfstandige werkt zijn jaarinkomsten weergegeven.

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2023)

3.2 Duur tot eerste substantiële baan

De effecten van opleidingen op de duur tot een substantiële baan, rekening houdend met de invloed van persoonlijke kenmerken, de studieduur, relevante werkervaring en de onderwijsinstelling waaraan de opleiding is gevolgd, zijn geschat met een duurmodel.⁴

Figuur 3.7 en Figuur 3.8 presenteren per opleiding de mediane duur tot een substantiële baan. Dat is de duur die zich precies in het midden van de verdeling bevindt. 50 procent heeft een kortere duur, 50 procent een langere duur. We geven de mediane duur weer in plaats van de gemiddelde duur, omdat de mediane duur minder gevoelig is voor uitschieters. De belangrijkste conclusies op basis van de schattingsresultaten zijn als volgt:

Hbo-afgestudeerden

- Er zijn grote verschillen in de snelheid waarin afgestudeerden van verschillende hbo-opleidingen een substantiële baan vinden (Figuur 3.7). Afgestudeerden van lerarenopleidingen en technische hbo-opleidingen hebben doorgaans binnen enkele maanden een substantiële baan gevonden. Naast afgestudeerden binnen de domeinen Onderwijs en Techniek vinden afgestudeerden Verpleegkunde, Optometrie en Orthoptie, Management in de Zorg en Business IT and Management snel een substantiële baan, binnen drie maanden.

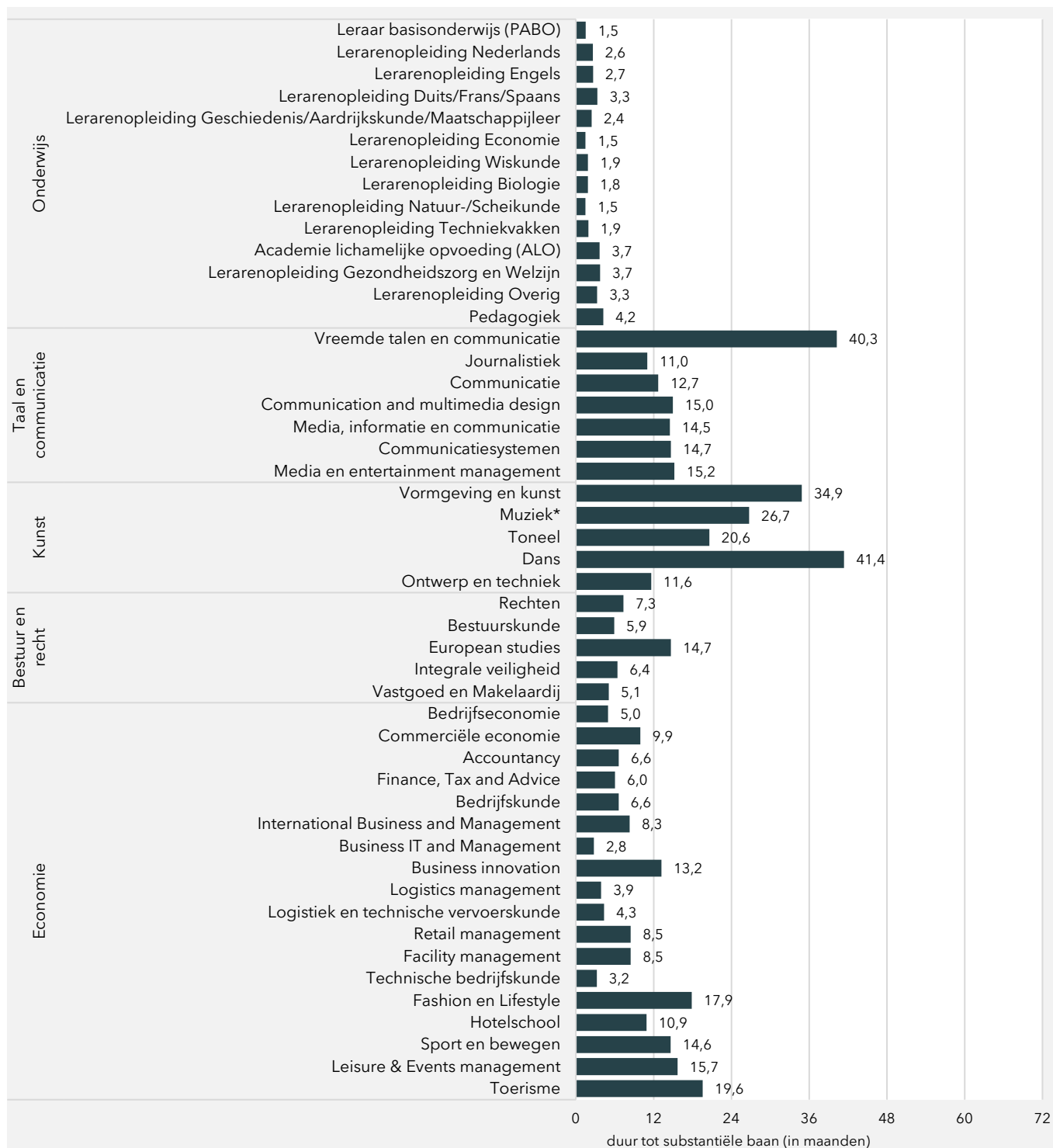
⁴ Meer specifiek betreft het een *Weibull specificatie*. De schattingen zijn afzonderlijk voor hbo-afgestudeerden en wo-afgestudeerden gedaan. Zie Bijlage A voor een verdere toelichting.

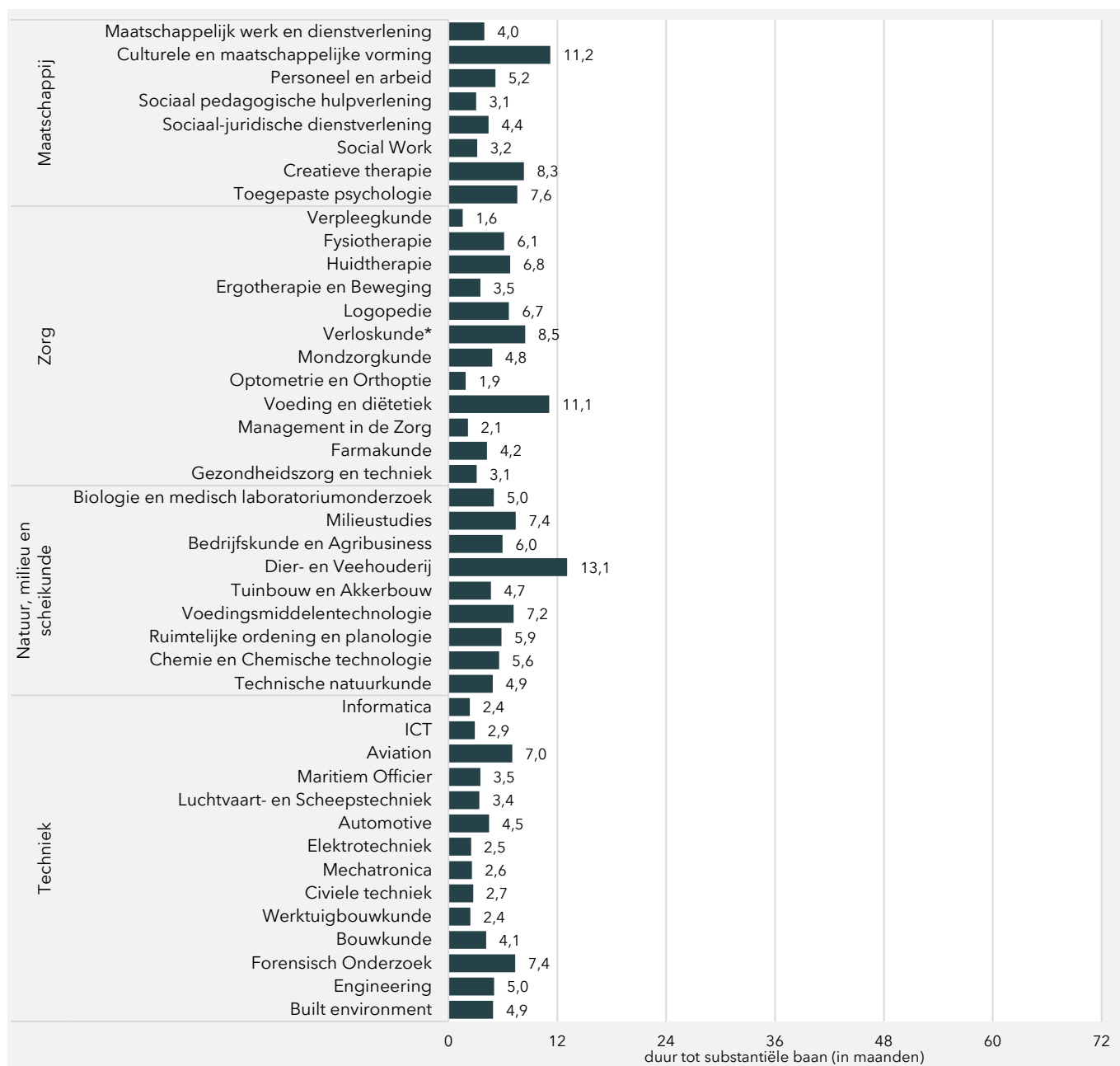
- Voor de meeste hbo-afgestudeerden die een opleiding hebben afgerond binnen de domeinen Taal en communicatie en Kunst Hbo-afgestudeerden duurt het gemiddeld meer dan een jaar voordat ze een substantiële baan hebben gevonden. Afgestudeerden Dans en Vreemde talen en communicatie doen het langst over het vinden van een substantiële baan, meer dan 40 maanden. Hbo-opleidingen binnen andere domeinen met een lange duur zijn Toerisme (20 maanden), Fashion en Lifestyle (18 maanden) en Leisure & Events management (16 maanden).

Wo-afgestudeerden

- Ook bij wo-opleidingen zijn de verschillen in de duur tot een substantiële baan groot (Figuur 3.8). Afgestudeerden Geneeskunde en Diergeneeskunde hebben doorgaans binnen *no time* een substantiële baan. Ook afgestudeerden binnen de domeinen Onderwijs en Techniek vinden snel een substantiële baan. Naast deze twee domeinen vinden ook afgestudeerden Fiscaal en financieel recht, Fiscale economie en Accounting and Control snel een substantiële baan, binnen drie maanden.
- Binnen de domeinen Taal, communicatie en cultuur en Kunst, geschiedenis en filosofie duurt het voor de meeste afgestudeerden meer dan tien maanden voordat ze in een substantiële baan terechtkomen. Voor afgestudeerden Archeologie en Letterkunde duurt het zelfs meer dan 20 maanden. In andere domeinen duurt het onder andere bij de opleidingen Culturele antropologie (13 maanden), Internationale betrekkingen (10 maanden), Politicologie (10 maanden) en Architectuur en bouwkunde (10 maanden) lang voordat er een substantiële baan gevonden wordt.

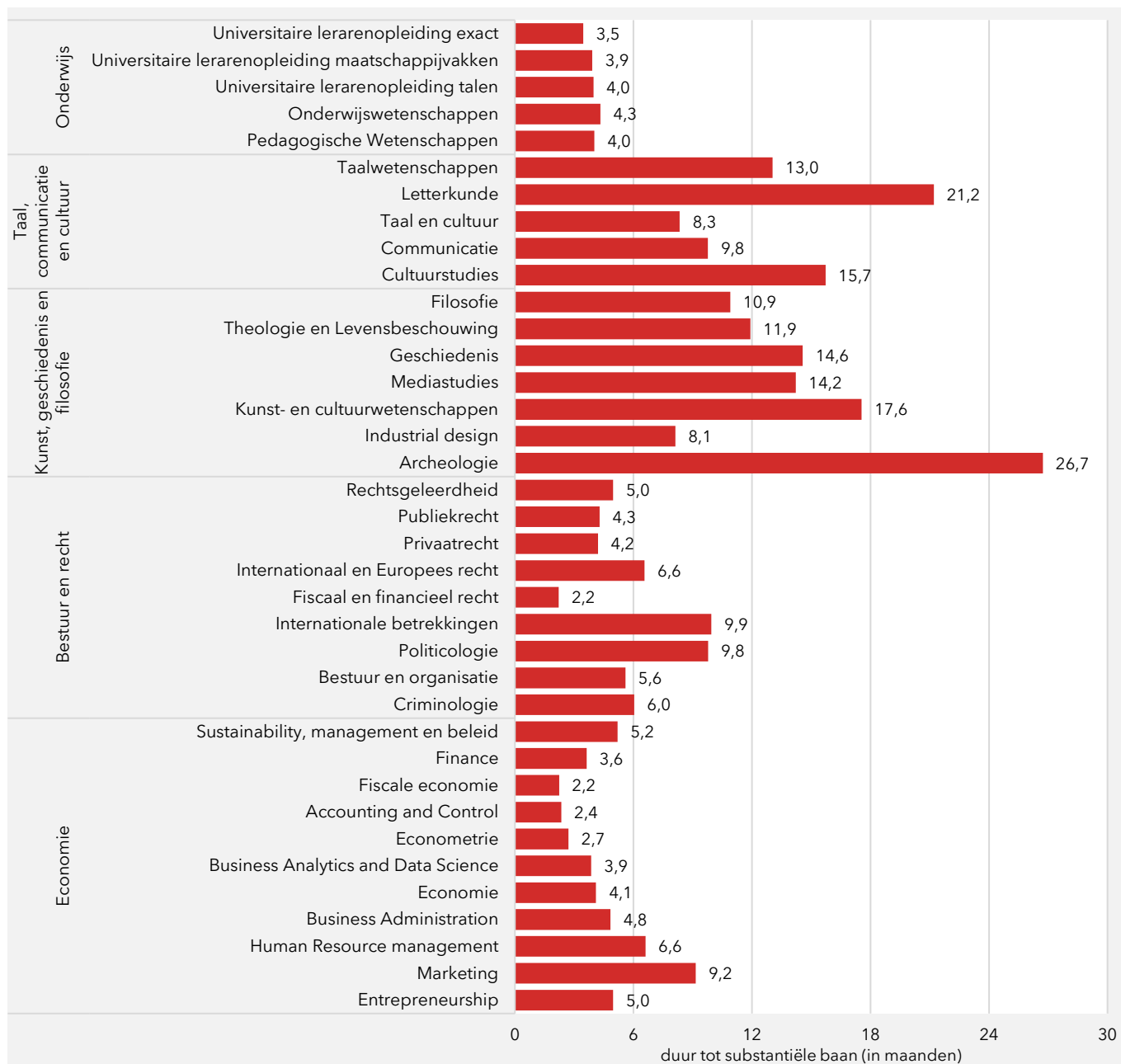
Figuur 3.7 Mediane duur tot een substantiële baan per afgeronde opleiding, hbo'ers cohort 2020-2021

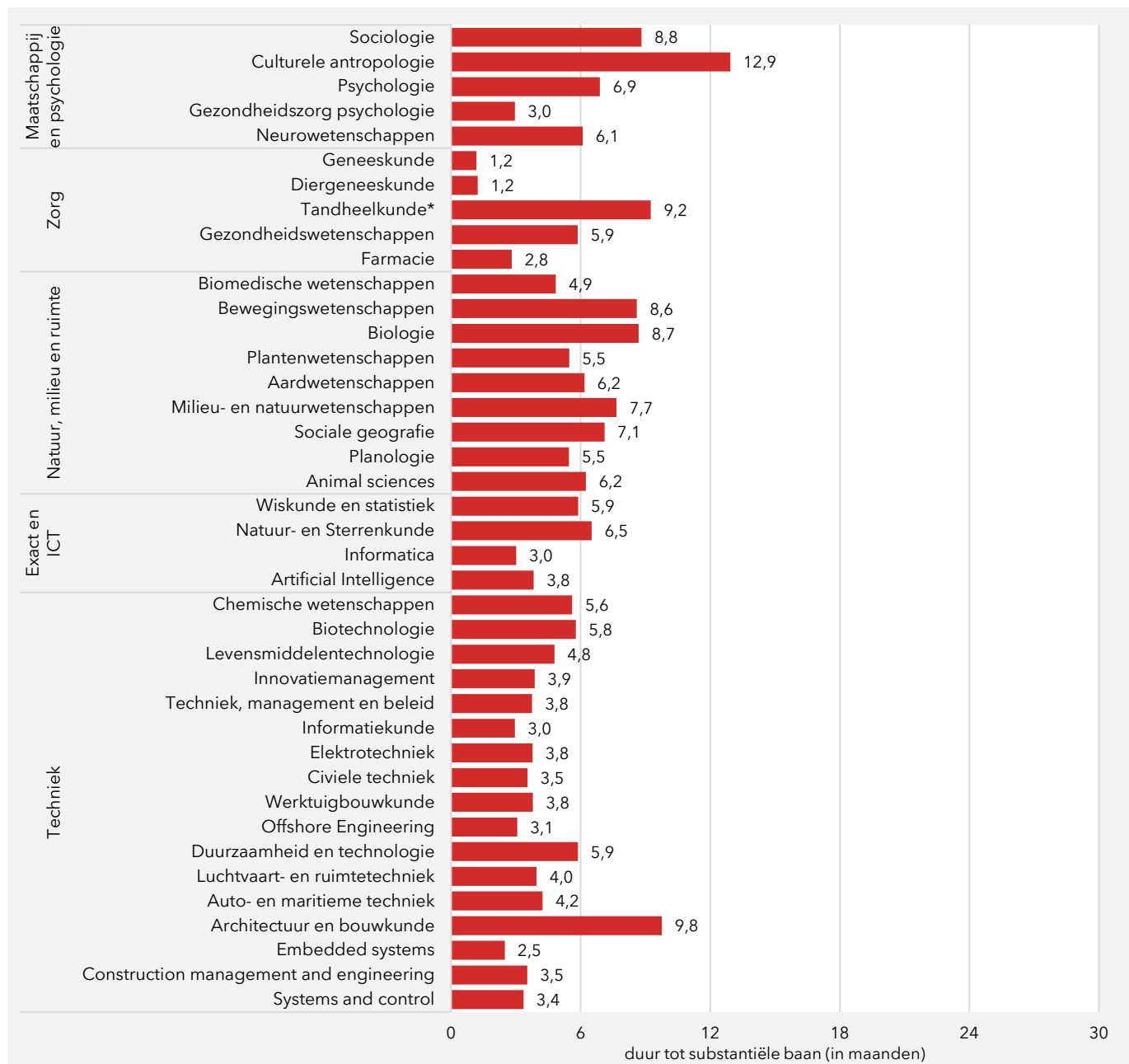

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2023)

Figuur 3.8 Mediane duur tot een substantiële baan per afgeronde opleiding, wo'ers cohort 2020-2021

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2023)

3.3 Kans op een vast contract

Flexibele arbeid beslaat een substantieel deel van de totale Nederlandse arbeidsmarkt. Maar de voorkeur bij afgestudeerden ligt doorgaans bij een contract voor onbepaalde tijd (= vast contract) met meer baanzekerheid, al geldt dit niet voor alle afgestudeerden. In hoeverre hebben afgestudeerde hbo'ers en wo'ers kans op een vast contract 15 maanden na afstuderen? Op basis van een zogeheten *probitschatting* is de samenhang tussen opleidingen en de kans op een vast contract bepaald, waarin rekening is gehouden met de invloed op de kans op een vast contract van persoonlijke kenmerken, de studieduur, relevante werkervaring en de onderwijsinstelling waaraan de opleiding is gevolgd.

Figuur 3.9 en Figuur 3.10 presenteren voor respectievelijk hbo- en wo-opleidingen de kans op een vast contract één jaar na afstuderen. De kans op een vast contract is bepaald voor zowel het totaal aantal afgestudeerden als voor afgestudeerden met een baan in loondienst (werkende afgestudeerden). De volgende resultaten vallen op:

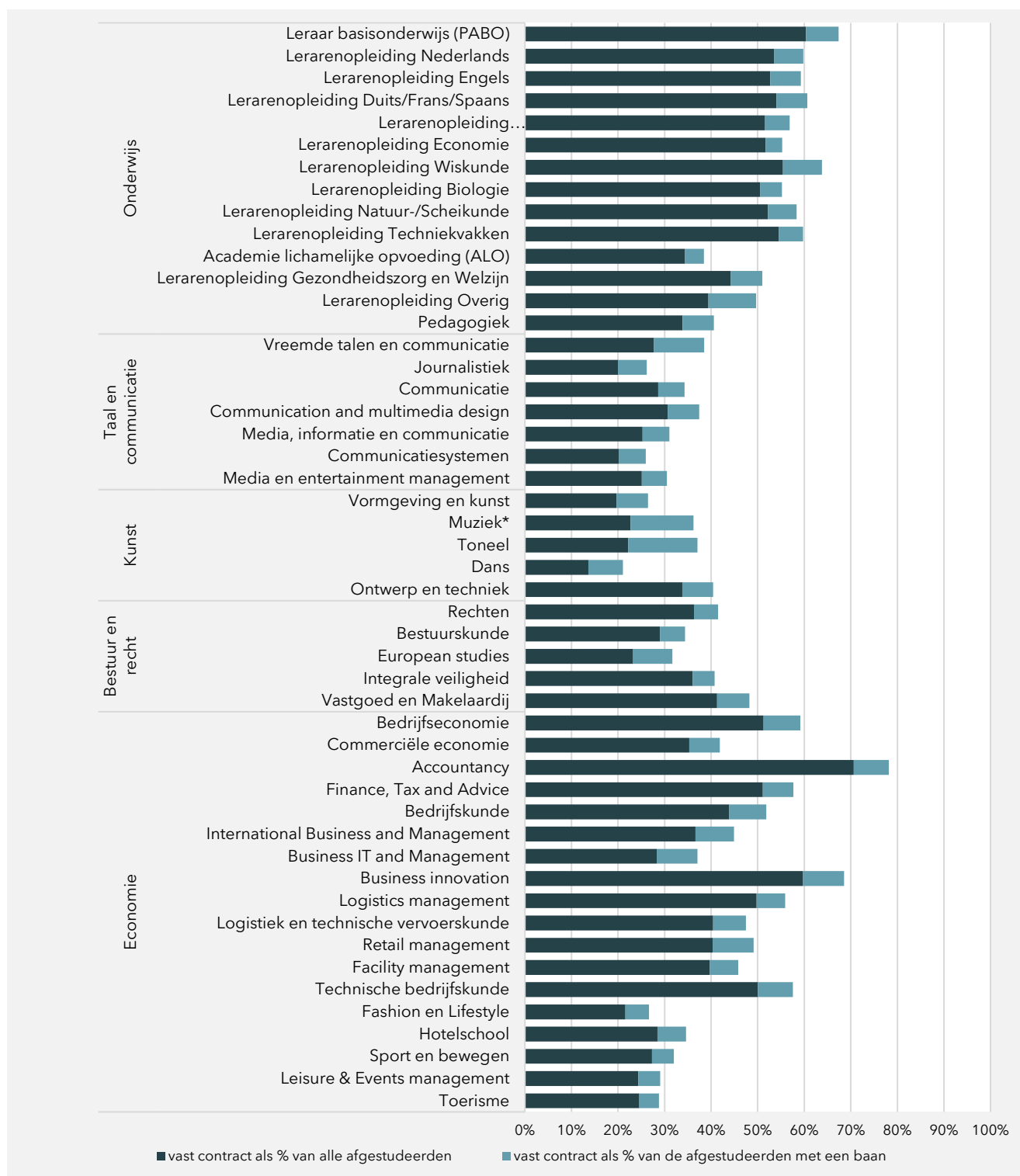
Hbo-afgestudeerden

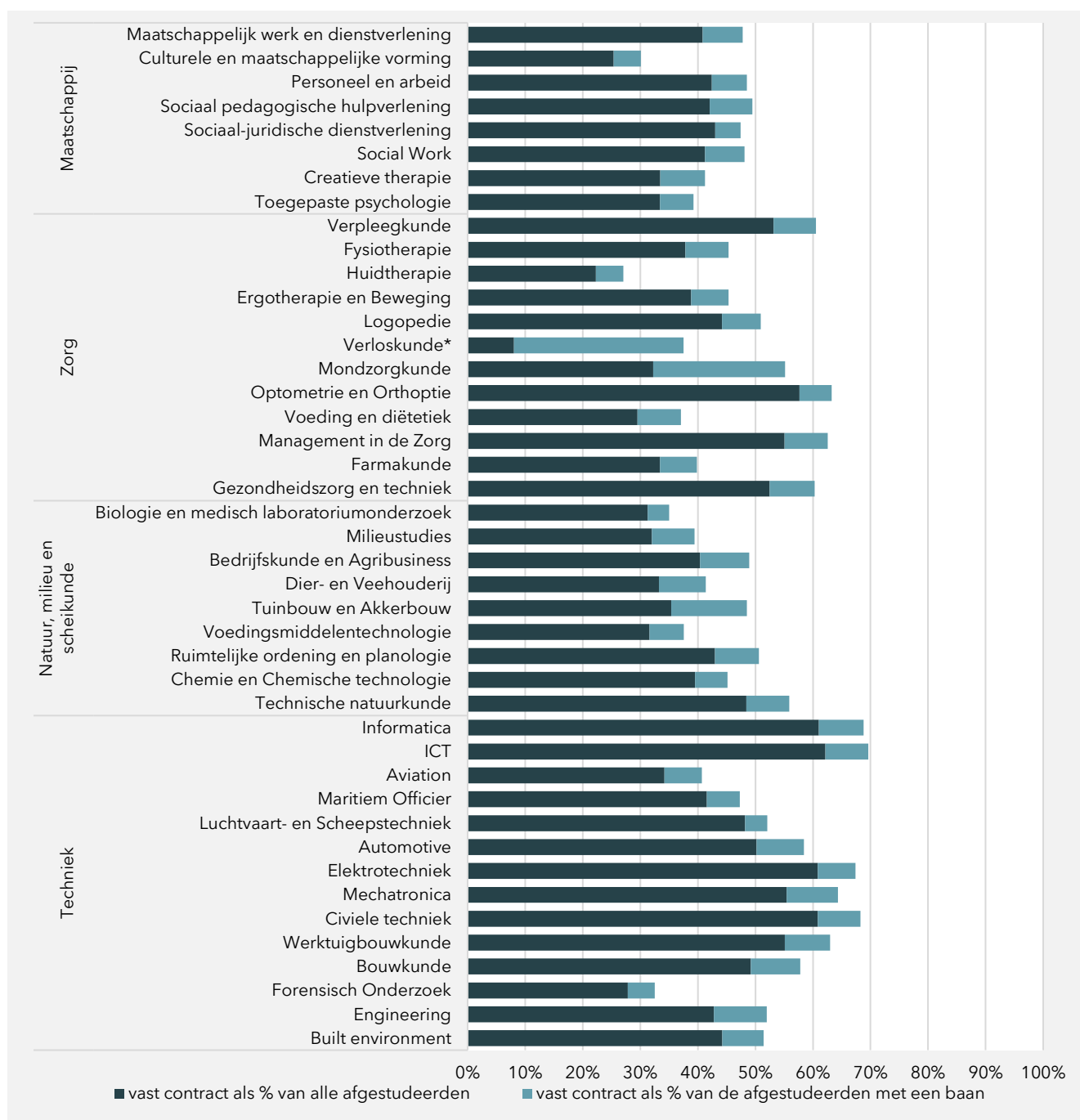
- Een vast contract één jaar na afstuderen is voor de meeste hbo'ers niet weggelegd. In enkele sectoren is het hebben van een vast contract normaler dan in andere sectoren. Dat komt tot uiting bij de vergelijking tussen opleidingen in Figuur 3.9. Daarin is te zien dat afgestudeerden van lerarenopleidingen en technische opleidingen relatief vaak een vast contract hebben. Van de werkende afgestudeerden van deze opleidingen heeft doorgaans meer dan de helft één jaar na afstuderen een vast contract. De hbo-opleiding met het hoogste aandeel vaste dienstverbanden is Accountancy. Van de werkende afgestudeerden van deze opleiding heeft 78 procent één jaar na het behalen van het diploma een vast contract. Andere opleidingen die hoog scoren zijn ICT (70 procent), Informatica (69 procent) en Business Innovation (69 procent).
- Opleidingen binnen de domeinen Taal en communicatie, Kunst en Bestuur en recht bieden weinig perspectief op een vast contract één jaar na afstuderen. Binnen deze domeinen hebben afgestudeerden van de opleidingen Dans, Communicatiesystemen, Journalistiek en Vormgeving en kunst de minste kans op een vast contract één jaar na afstuderen. Maximaal 26 procent van de werkende afgestudeerden van deze opleidingen heeft na één jaar een vast contract. Opleidingen binnen andere domeinen die relatief weinig zicht bieden op een vast contract zijn Fashion en Lifestyle (27 procent), Huidtherapie (27 procent), Toerisme (29 procent) en Leisure & Events management (29 procent).

Wo-afgestudeerden

- Binnen het wo zijn er enkele opleidingen waarvan het grootste gedeelte van de werkende afgestudeerden na één jaar een vast contract heeft. Accounting and Control is de koploper: circa 75 procent van de werkende afgestudeerden heeft een vast contract. Veel andere economische studies bieden ook een goed perspectief als het gaat om een vast contract. Werkende afgestudeerden van de opleidingen Finance, Fiscale economie, Econometrie, Business Analytics and Data Science en Business Administration hebben één jaar na afstuderen meer dan 50 procent kans op een vast contract. Andere opleidingen die een goed perspectief bieden zijn onder andere Embedded systems, Fiscaal en financieel recht en Informatiekunde.
- Binnen een aantal wo-opleidingen is het aandeel werkende afgestudeerden dat een vast contract heeft één jaar na afstuderen erg laag: Geneeskunde, Neurowetenschappen, Letterkunde en Farmacie zijn daar de meest extreme voorbeelden van. Minder dan 20 procent van de werkende afgestudeerden heeft één jaar na afstuderen een vast contract.

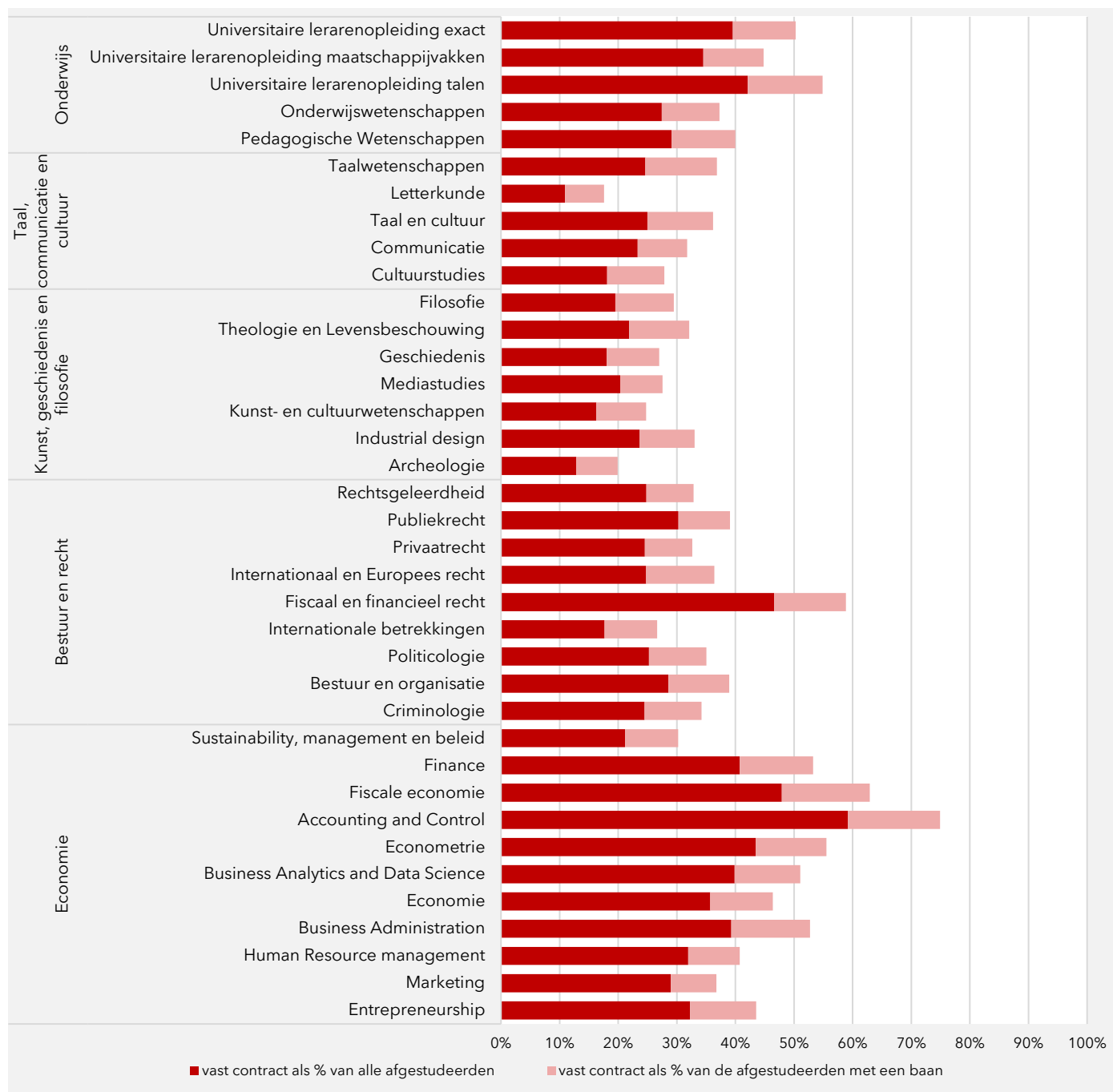
Figuur 3.9 Kans op een vast contract 15 maanden na afstuderen, hbo'ers cohort 2020-2021

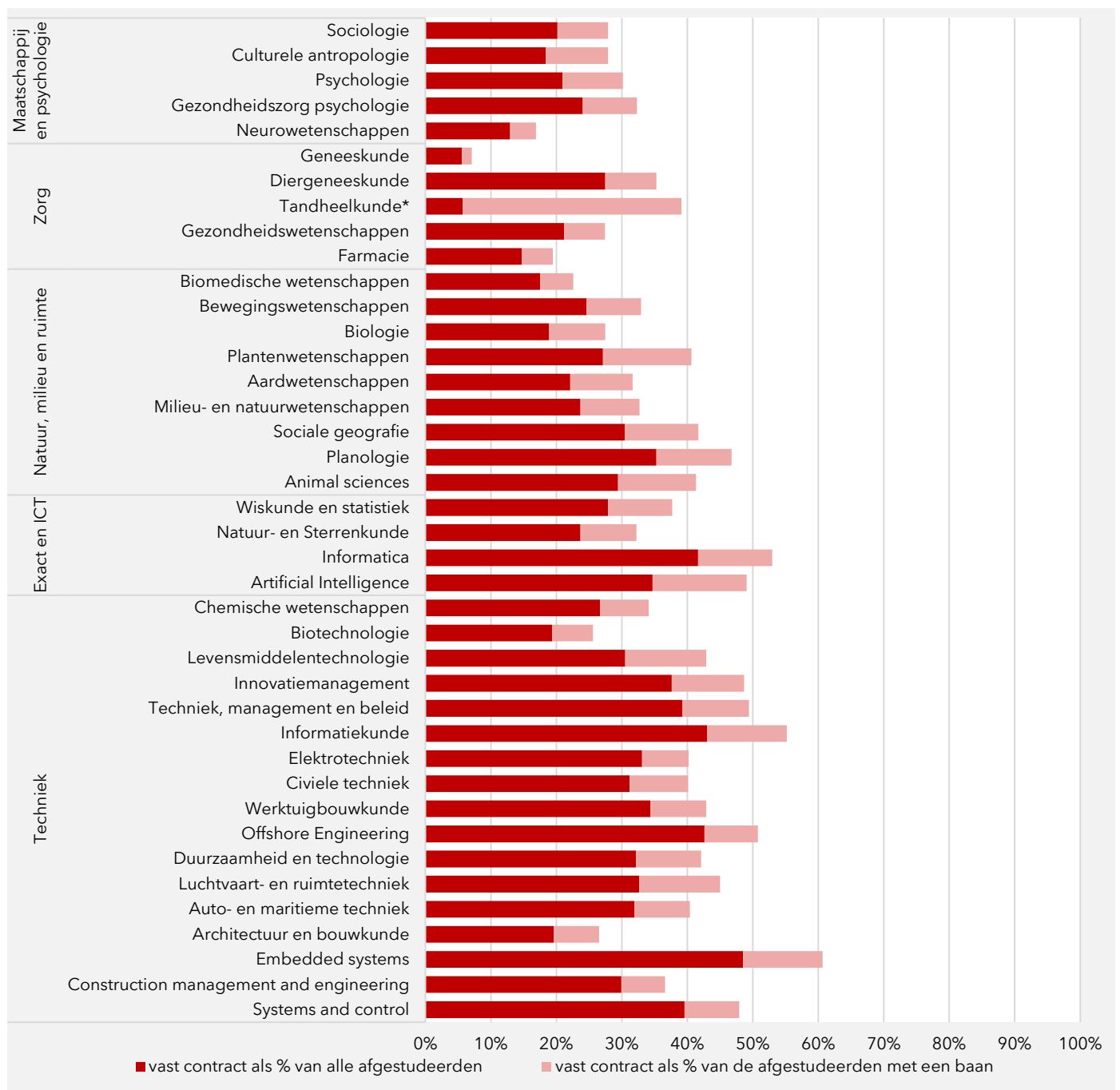

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2023)

Figuur 3.10 Kans op een vast contract 15 maanden na afstuderen, wo'ers cohort 2020-2021

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2023)

4 Verschillen tussen hbo- en wo-afgestudeerden

Persoonskenmerken hangen in mindere mate samen met de startpositie van afgestudeerde hbo'ers en wo'ers dan de gevolgde opleiding. Toch pakt de overgang naar de arbeidsmarkt voor bepaalde groepen afgestudeerden gunstiger uit. Zo vinden oudere afgestudeerden, uitwonende afgestudeerden en afgestudeerden met relevante werkervaring eerder een substantiële baan.

Dit hoofdstuk beschrijft de mate waarin persoonskenmerken, relevante werkervaring en de studieduur samenhangen met de arbeidsmarktpositie. Aan bod komen achtereenvolgens het startsalaris, het salaris tien jaar na afstuderen en de duur tot een substantiële baan.

4.1 Salaris

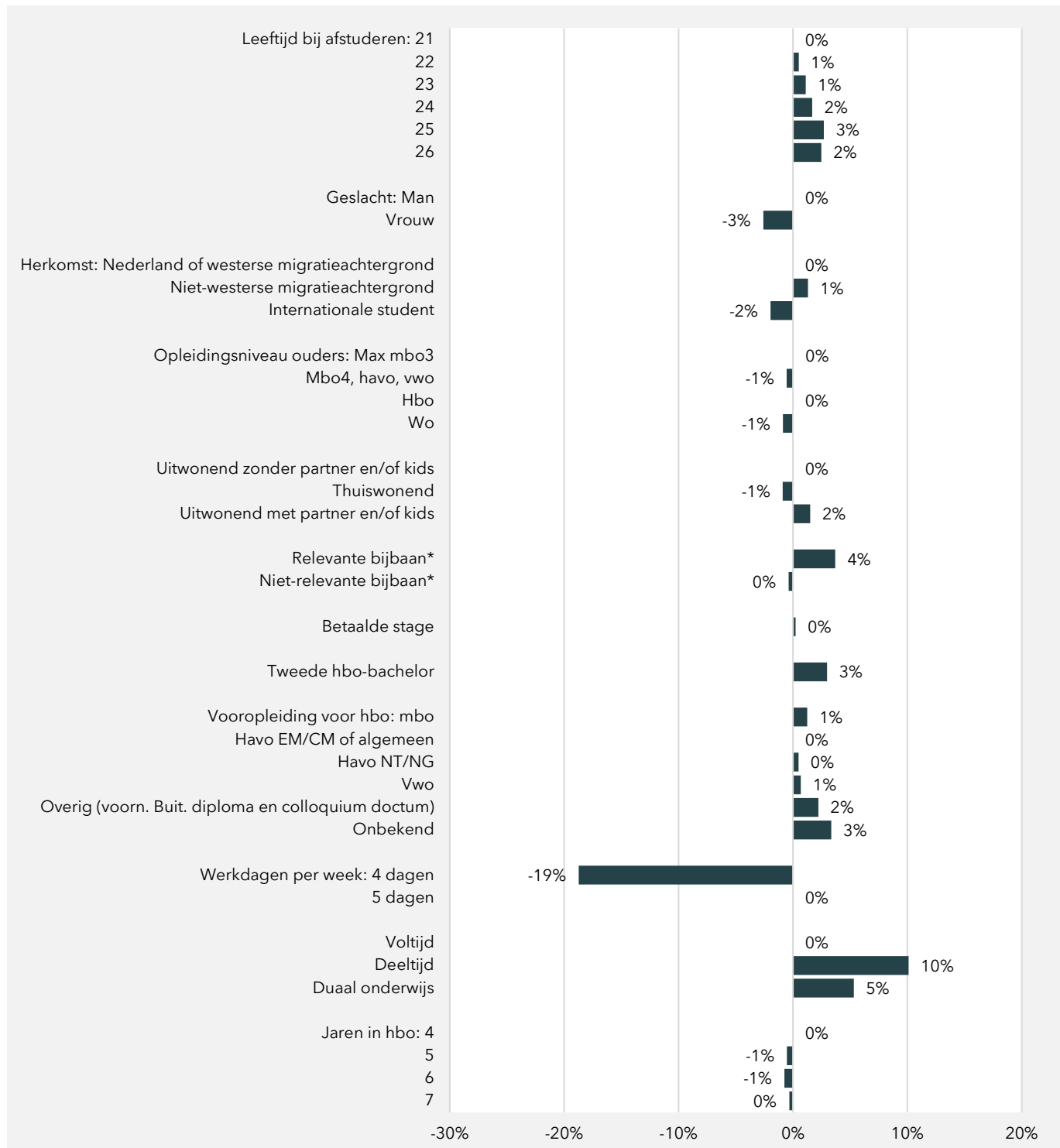
Hoewel veel variatie in salarissen wordt veroorzaakt door de gevolgde opleiding, zijn ook persoons- en studiekenmerken van invloed. Deze paragraaf kijkt naar de mate waarin diverse kenmerken van invloed zijn op het inkomen uit loondienst. De resultaten zijn afkomstig uit dezelfde log-lineaire schattingen als gebruikt in paragraaf 3.1: er is dus ook gecorrigeerd voor de gevolgde opleiding.

De volgende bevindingen ten aanzien van kenmerken van afgestudeerden vallen op (op basis van Figuur 4.1 tot en met Figuur 4.4):

- Het bruto maandloon wordt sterker bepaald door de gevolgde opleiding dan door kenmerken van de afgestudeerden;
- Hoe ouder de afgestudeerde, hoe hoger het startloon is. De afstudeerleeftijd heeft daarentegen een negatieve invloed op het loon tien jaar na afstuderen;
- Vrouwen die een hbo-opleiding hebben afgerond, verdienen één jaar na afstuderen drie procent minder dan mannen. Bij wo-afgestudeerden is dit verschil één procent. Tien jaar na afstuderen is het verschil in het inkomen tussen mannen en vrouwen nog groter. Hbo-afgestudeerde vrouwen verdienen dan acht procent minder en wo-afgestudeerde vrouwen zes procent minder dan hun mannelijke collega's;
- Er is een klein verschil in bruto maandloon één jaar na afstuderen tussen afgestudeerden met een Nederlandse of westerse migratieachtergrond en afgestudeerden met een niet-westerse migratieachtergrond, in het voordeel van de laatstgenoemde groep. Tien jaar na afstuderen daarentegen is het verschil klein in het nadeel van afgestudeerden met een niet-westerse migratieachtergrond. Internationale afgestudeerden hebben zowel een nadeel als het gaat om het startsalaris als het salaris tien jaar na afstuderen;
- Het opleidingsniveau van ouders is niet tot nauwelijks van invloed op het bruto maandloon één en tien jaar na afstuderen;
- Uitwonende studenten verdienen één en tien jaar na afstuderen iets meer dan thuiswonende studenten;
- Een bijbaan in een relevante sector hangt samen met een hoger startsalaris en een hoger salaris tien jaar na afstuderen. Bij wo-afgestudeerden geldt hetzelfde voor het gevolgd hebben van een betaalde stage;
- Studenten die een tweede hbo-bachelor of een tweede wo-master afronden, hebben een hoger startsalaris én een hoger salaris tien jaar na afstuderen;

- Deeltijd en duaal onderwijs hangen samen met een hoger startsalaris en een hoger salaris tien jaar na afstuderen ten opzichte van voltijdsonderwijs. Met name afgestudeerden die deeltijd hebben gestudeerd verdienen meer. De werkervaring tijdens de opleiding kan hier een rol spelen.

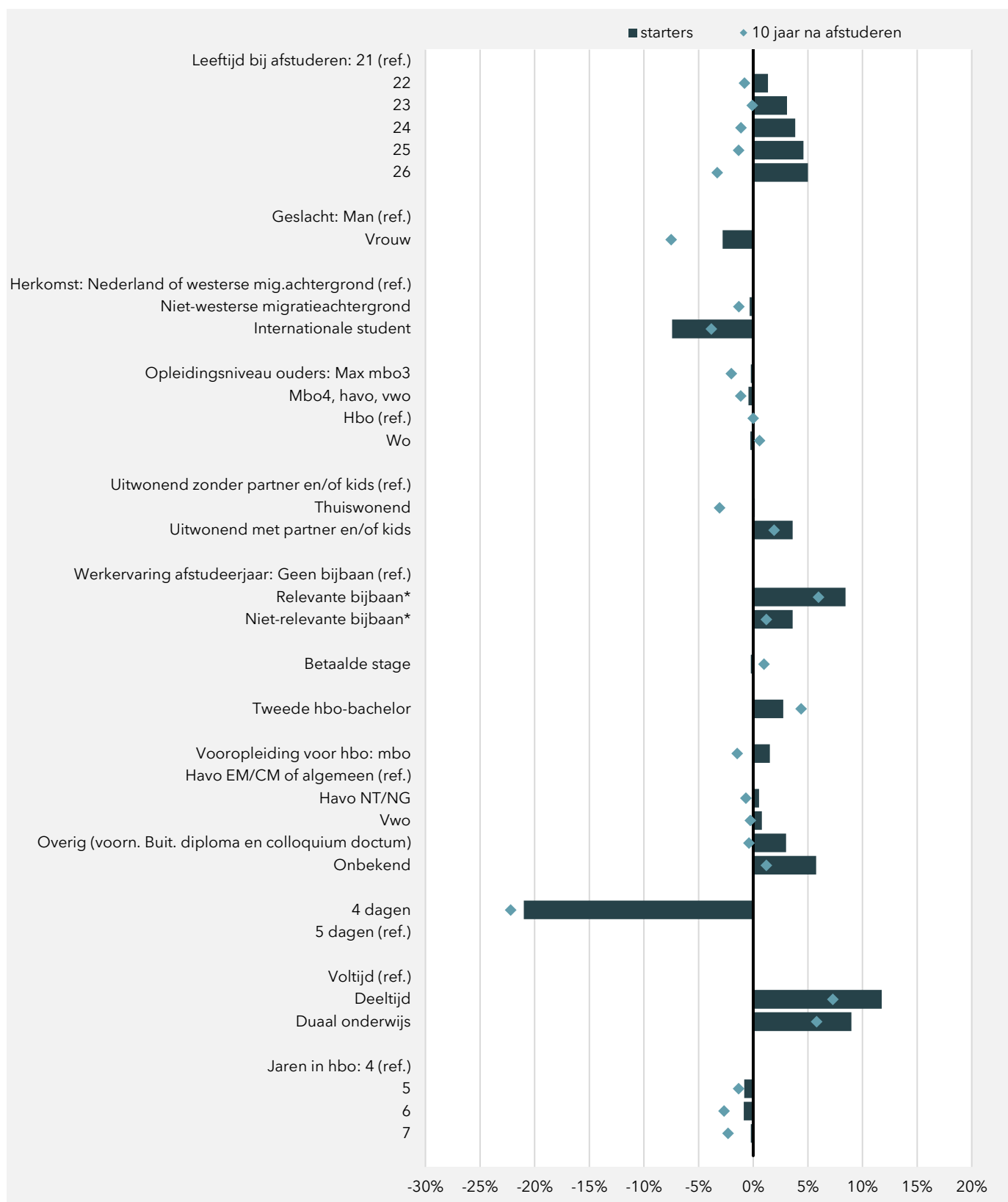
Figuur 4.1 Samenhang individuele factoren met bruto maandloon, hbo'ers cohort 2020-2021

* Niet-relevante bijbaan betreft alle bijbanen in de horeca, detailhandel, evenementen, post- en koeriersdienst, landbouw en uitzendwerk. Overige bijbanen zijn aangemerkt als relevante bijbaan.

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2023)

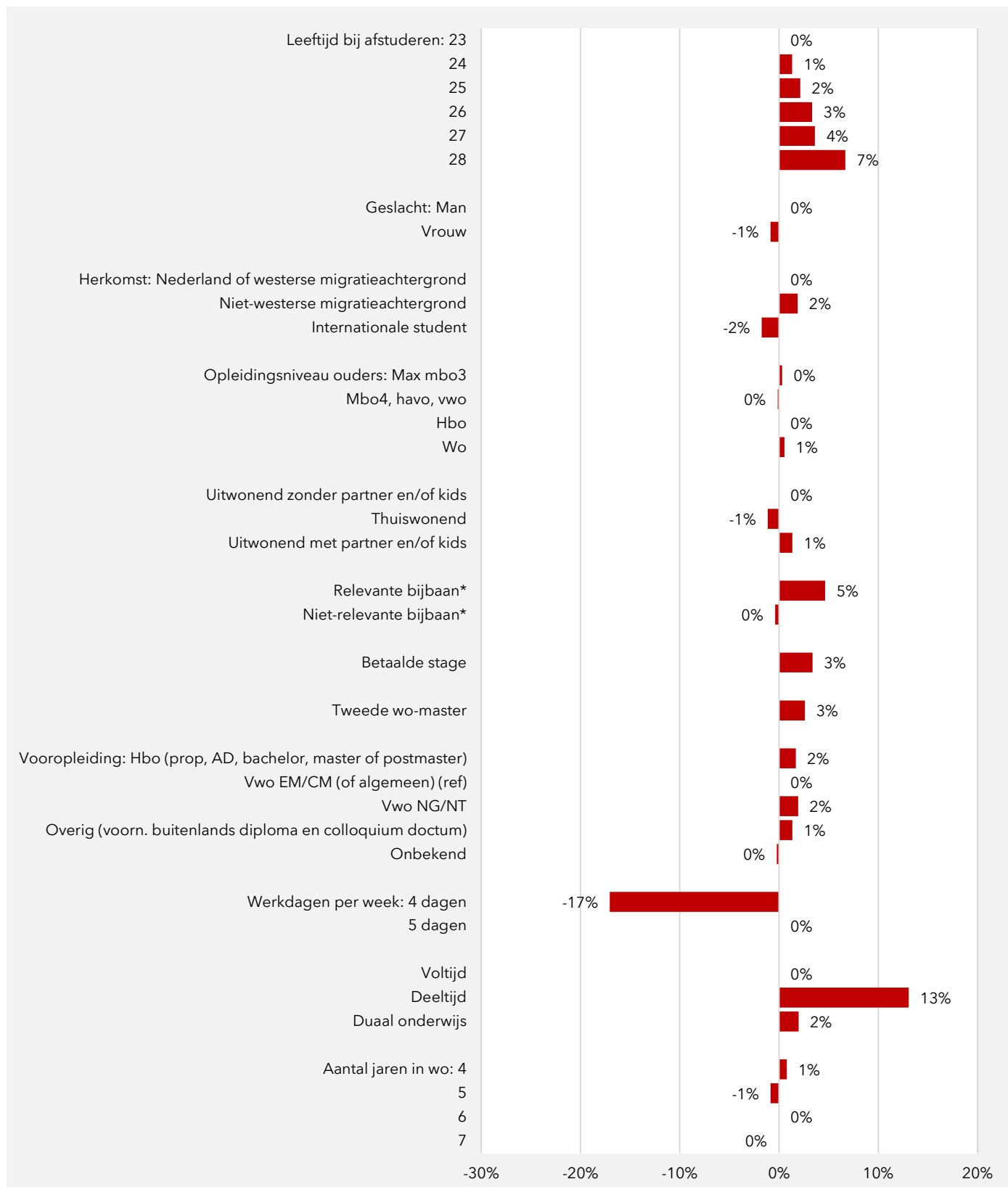
Figuur 4.2 Samenhang individuele factoren met bruto maandloon, hbo'ers cohort 2011-2012

* Niet-relevante bijbaan betreft alle bijbanen in de horeca, detailhandel, evenementen, post- en koeriersdienst, landbouw en uitzendwerk. Overige bijbanen zijn aangemerkt als relevante bijbaan.

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2023)

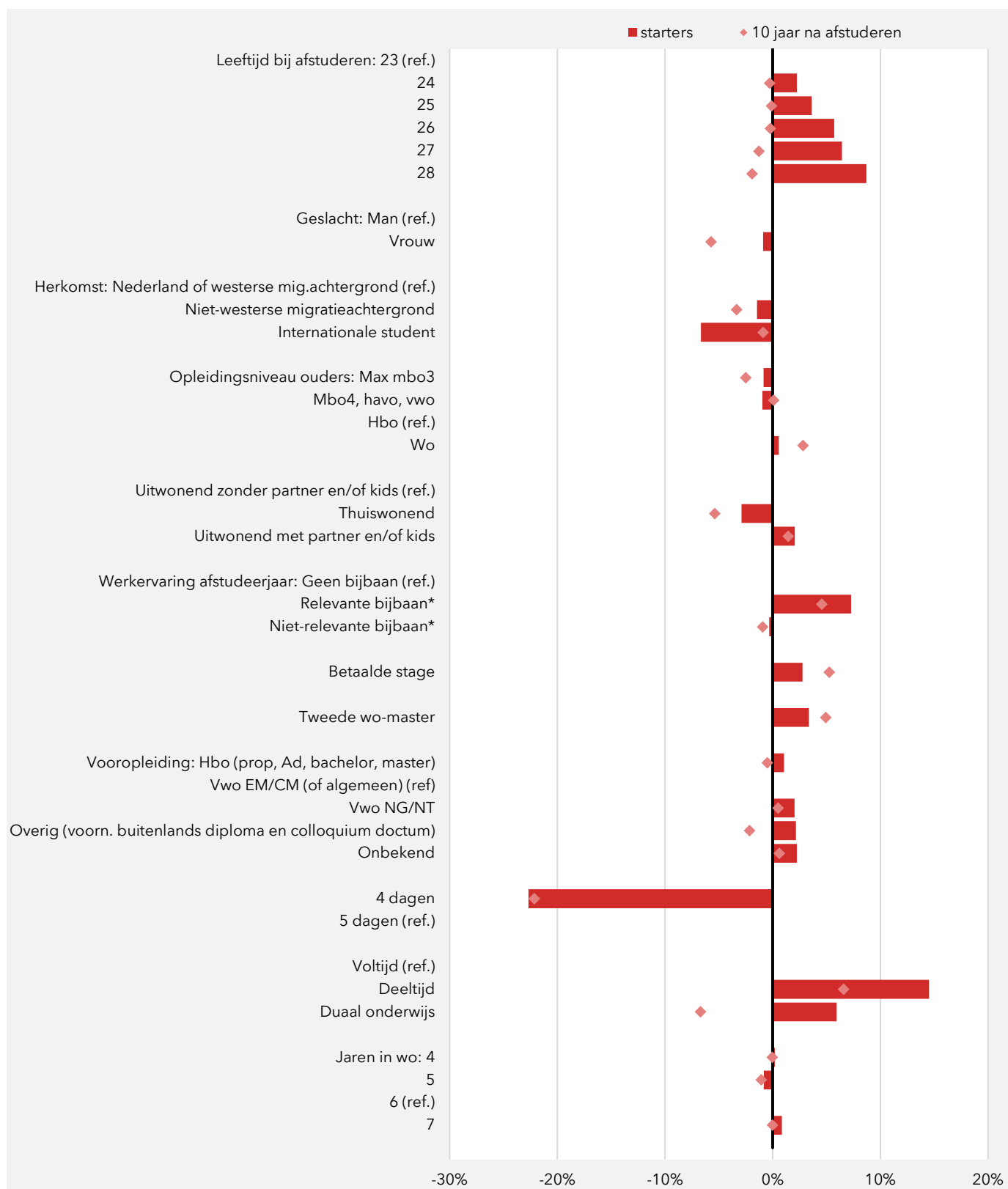
Figuur 4.3 Samenhang individuele factoren met bruto maandloon, wo'ers cohort 2020-2021

* Niet-relevante bijbanen betreft alle bijbanen in de horeca, detailhandel, evenementen, post- en koeriersdienst, landbouw en uitzendwerk. Overige bijbanen zijn aangemerkt als relevante bijbaan.

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2023)

Figuur 4.4 Samenhang individuele factoren met bruto maandloon, wo'ers 2011-2012

* Niet-relevante bijbaan betreft alle bijbanen in de horeca, detailhandel, evenementen, post- en koeriersdienst, landbouw en uitzendwerk. Overige bijbanen zijn aangemerkt als relevante bijbaan.

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2023)

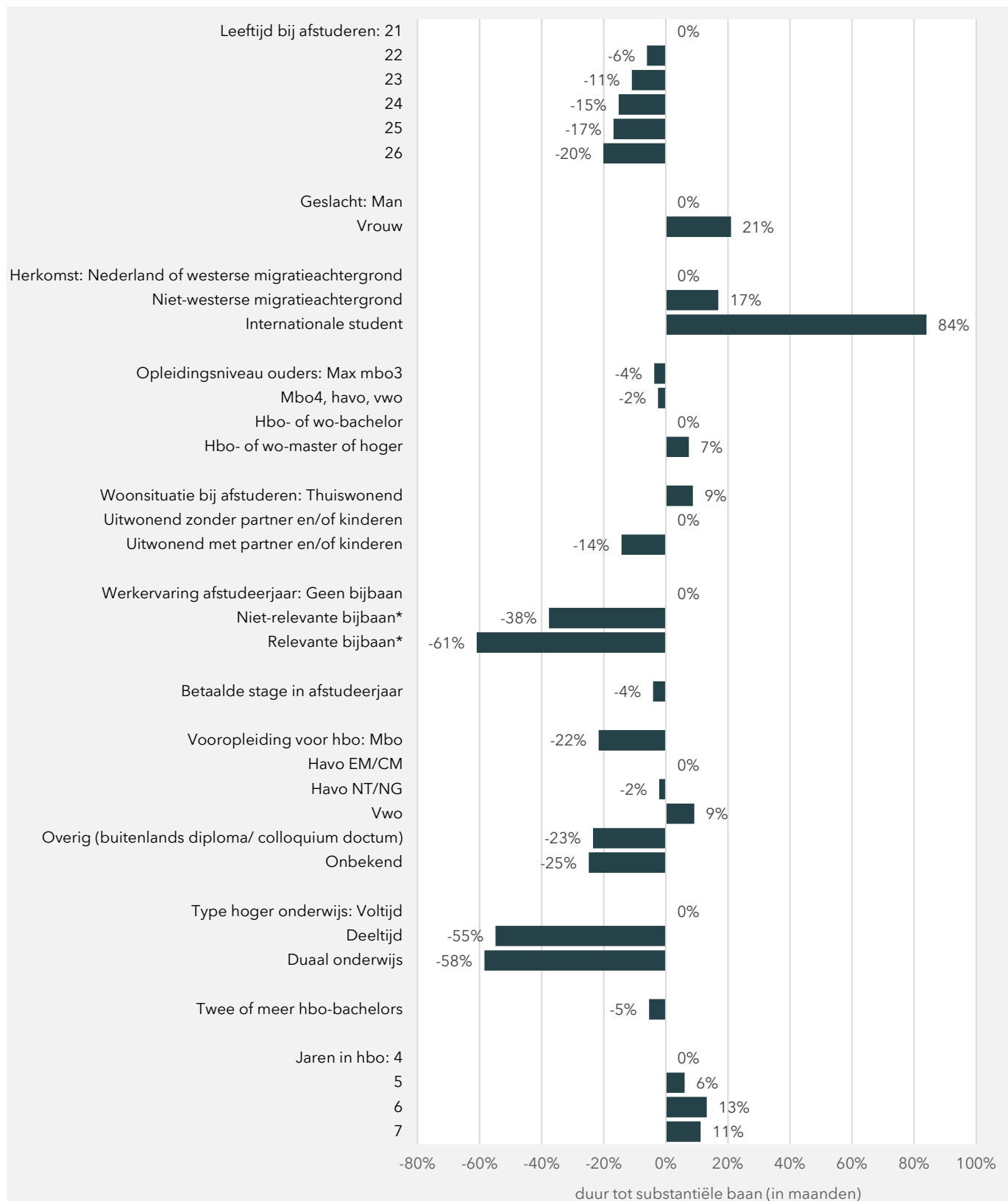
4.2 Duur tot eerste substantiële baan

Net als het salaris hangt de duur tot een substantiële baan meer samen met de gevolgde opleiding dan met persoonskenmerken. Figuur 4.5 en Figuur 4.6 presenteren de invloed van persoonskenmerken op de duur tot de eerste substantiële baan. Hierbij betekent een negatief effect in de figuur dat het korter duurt om een substantiële baan te vinden. Een negatief effect heeft derhalve een positief effect op de arbeidsmarktsituatie. De resultaten volgen uit dezelfde duuranalyses als gepresenteerd in paragraaf 3.2. Dat betekent dat gecorrigeerd is voor onder andere de gevolgde opleiding en de onderwijsinstelling waaraan de opleiding is gevolgd.

De belangrijkste bevindingen zijn als volgt:

- Oudere afgestudeerden vinden doorgaans sneller een substantiële baan;
- Vrouwen die een hbo-opleiding hebben afgerond vinden minder snel een substantiële baan dan mannen. In het wo is er nauwelijks een verschil en vinden vrouwen juist iets sneller een substantiële baan;
- Zowel in het hbo als in het wo vinden internationale studenten die hun opleiding hebben afgerond en in Nederland blijven veel minder snel een substantiële baan;
- Afgestudeerden met een niet-westerse migratieachtergrond doen er ten opzichte van afgestudeerden met een Nederlandse achtergrond of westerse migratieachtergrond langer over om een substantiële baan te vinden;
- Het opleidingsniveau van ouders lijkt nauwelijks van invloed op de duur tot een substantiële baan. Hbo-afgestudeerden met lager opgeleide ouders vinden sneller een substantiële baan dan hbo-afgestudeerden met hoogopgeleide ouders;
- Uitwonende studenten vinden sneller een substantiële baan dan thuiswonende studenten. Mogelijk is de urgentie om een baan te vinden door de hogere woonlasten voor hen hoger, maar het zou ook kunnen komen door de grotere mate van zelfstandigheid;
- Het hebben van een bijbaan tijdens de studie gaat gepaard met een kortere duur tot een eerste substantiële baan. Dit effect is groter voor hbo-afgestudeerden dan voor wo-afgestudeerden. Ook zorgt het hebben van een relevante bijbaan voor een kortere duur tot een eerste substantiële baan dan het hebben van een bijbaan in een niet-relevante sector. Daarnaast leidt voornamelijk in het wo een betaalde stage in het afstudeerjaar tot het sneller vinden van een substantiële baan;
- Deeltijd en duaal onderwijs hangen samen met een kortere duur tot een eerste substantiële baan ten opzichte van voltijdsonderwijs. Bij wo vinden met name afgestudeerden die deeltijd hebben gestudeerd sneller een substantiële baan. De werkervaring tijdens de opleiding kan hier een rol spelen;
- Hbo- en wo-alumni met twee of meer diploma's op zak vinden relatief snel een substantiële baan;
- Langstudeerders in het hbo doen er (gecorrigeerd voor leeftijd) langer over om een substantiële baan te vinden. Bij het wo heeft het langer doorstuderen nauwelijks een effect.

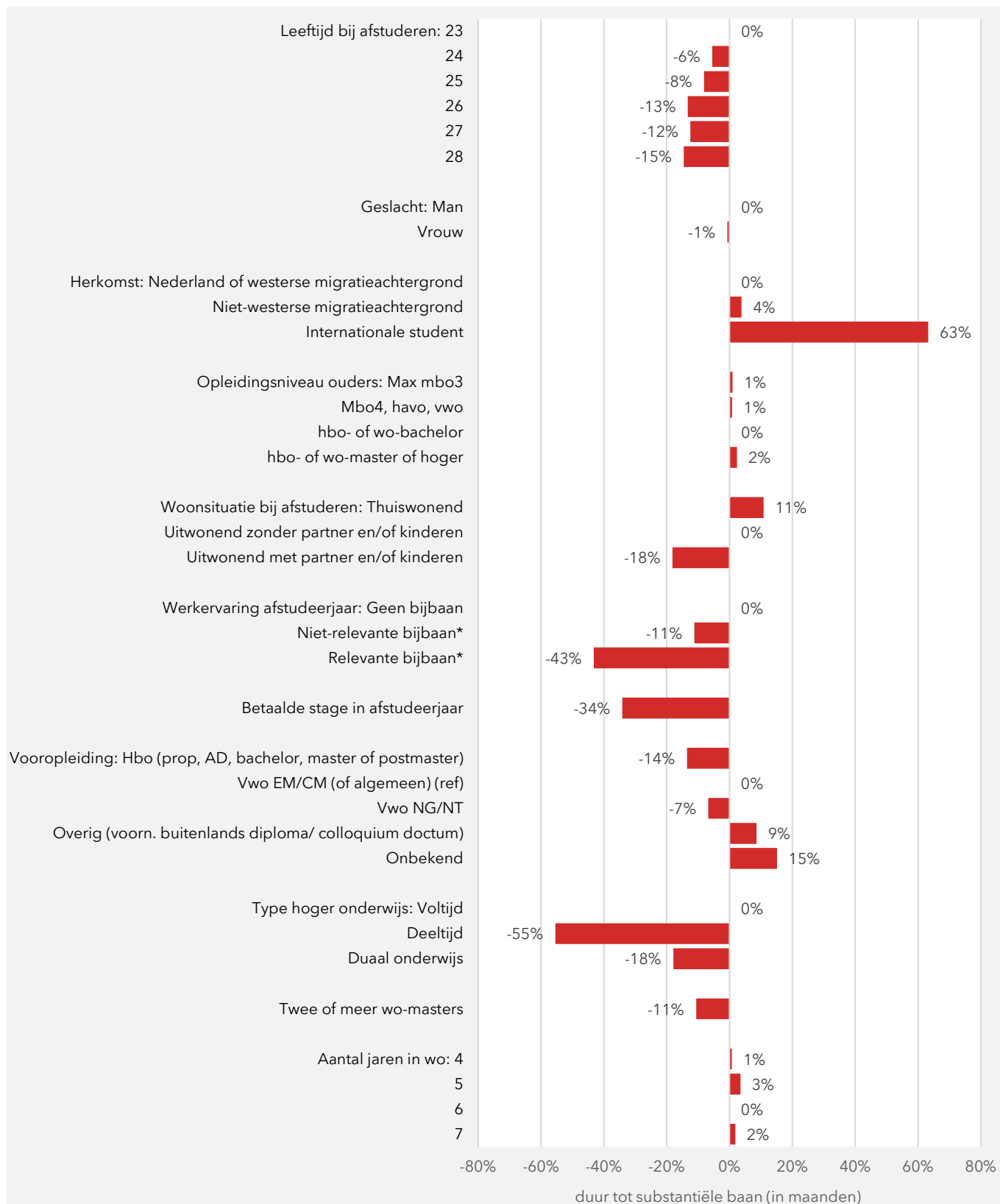
Figuur 4.5 Samenhang individuele factoren met duur tot een substantiële baan, hbo'ers cohort 2020-2021

* Niet-relevante bijbaan betreft alle bijbanen in de horeca, detailhandel, evenementen, post- en koeriersdienst, landbouw en uitzendwerk. Overige bijbanen zijn aangemerkt als relevante bijbaan.

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2023)

Figuur 4.6 Samenhang individuele factoren met duur tot een substantiële baan, wo'ers cohort 2020-2021

* Niet-relevante bijbaan betreft alle bijbanen in de horeca, detailhandel, evenementen, post- en koeriersdienst, landbouw en uitzendwerk. Overige bijbanen zijn aangemerkt als relevante bijbaan.

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2023)

Referenties

- Van den Broek, A., Cuppen, J., Hendrix, M., Muja, A., Wolbers, M., van Helvoirt, D., Leest, B., Bisschop, P., van Eijkern, I., Prins, H., van der Ven, K., Abbink, H., Bijlsma, I., Cörvers, F., Vermeulen, S., & Lubberman, J. (2022). *Macromonitor Nationaal Programma Onderwijs mbo en ho. Eerste tussenrapportage*. Nijmegen: ResearchNed.
- OCW (2022). *Nationaal Programma Onderwijs. Tweede voortgangsrapportage: mbo-ho en onderzoek*. Den Haag: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Bijlage A Onderzoeksverantwoording

Bijlage A.1 Databronnen en onderzoekspopulatie

Databronnen

De analyses van de arbeidsmarktpositie van afgestudeerden zijn uitgevoerd op de Microdata van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).⁵ De CBS Microdata bevatten verschillende registratiegegevens over onderwijs, arbeid en sociale zekerheid die op persoonsniveau te koppelen zijn. In de analyses is gebruikgemaakt van onderwijsgegevens (onderwijsinschrijvingen en diploma's) afkomstig van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO), inkomensgegevens (banen, lonen en uitkeringen) afkomstig van het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) en de Belastingdienst en persoonsgegevens (zoals geslacht, leeftijd en migratieachtergrond) uit de Basisregistratie Personen (BRP).

Onderzoekspopulatie

De onderzoekspopulatie bestaat uit alle hbo- en wo-afgestudeerden in de periode vanaf studiejaar 2000-2001 tot en met studiejaar 2020-2021. Sinds 2021 zijn ook de afgestudeerden die tijdens hun studie en direct na afstuderen niet stonden ingeschreven in de Basisregistratie Personen (BRP) meegenomen in het onderzoek. Informatie over het geslacht en de herkomst van deze afgestudeerden is afkomstig van DUO. Tot en met Studie & Werk 2018 beperkte het onderzoek zich tot de afgestudeerden die wel op enig moment ingeschreven hebben gestaan in de Basisregistratie Personen.

Bijlage A.2 Uitkomstmaten en meetmomenten

Uitkomstmaten

Inkomenssituatie

De inkomenssituatie is afkomstig uit het microdatabestand met gegevens over de sociaaleconomische categorie van personen in een bepaalde maand (Secmbus). Om de sociaaleconomische categorie te bepalen worden alle inkomsten in een maand uit de verschillende inkomstenbronnen die iemand heeft met elkaar vergeleken. In principe bepaalt het hoogste bedrag de sociaaleconomische categorie. Een mogelijke uitzondering hierop is wanneer een persoon is ingeschreven bij een onderwijsinstelling. Wanneer iemand staat ingeschreven bij een onderwijsinstelling en maandelijkse inkomsten (exclusief studiefinanciering) heeft die lager zijn dan de lage inkomensgrens voor een alleenstaande krijgt iemand de status 'student'. De lage inkomensgrens lag in 2020 op euro 1.322 per maand.

De gegevens met betrekking tot de inkomenssituatie zijn afkomstig van Nederlandse instanties. Inkomsten uit het buitenland van personen die tevens belastingplichtig zijn in het buitenland zijn niet bekend. Met andere woorden, van personen die in het buitenland wonen en geen inkomsten hebben in Nederland is alleen bekend dat zij naar het buitenland zijn vertrokken.

Bruto maand- en uurloon

De gedetailleerde loongegevens zijn afkomstig uit het microdatabestand met kwantitatieve en kwalitatieve gegevens over banen en lonen van werknemers in loondienst bij Nederlandse bedrijven (Spolisbus).

⁵ Zie [Catalogus microdata \(cbs.nl\)](https://catalogus.microdata.cbs.nl) voor de documentatierapporten van de beschikbare microdatabestanden.

Het bruto maandloon betreft het totale maandelijkse basisloon van een werknemer, afkomstig uit één of meerdere banen. Een werknemer is iemand die in loondienst werkt. Dit betreft zowel 'reguliere' werknemers als directeur-groootaandeelhouders (DGA). Het basisloon is een benadering van het contractloon van een werknemer. Het wordt gebruikt om een zo constant mogelijk loonbegrip te hanteren. Onder andere bijzondere beloningen en uitbetaald overwerk worden niet gerekend tot het basisloon. Het uurloon is berekend door het bruto maandloon te delen door het totale aantal basisuren per maand. Daarmee komt het uurloon neer op het contractueel overeengekomen uurloon. Om de salarisgegevens van afstudeercohorten goed te kunnen vergelijken zijn de maand- en uurlonen gecorrigeerd voor inflatie. Dit is gedaan op basis van de Consumentenprijsindex, zoals gepubliceerd door het CBS.⁶

Substantiële baan

Een substantiële baan voldoet aan de volgende vier voorwaarden:

- Het betreft een baan in loondienst bij een bedrijf dat/een organisatie die in Nederland loonbelasting- en premieplichtig is;
- Er is geen sprake van oproepwerk, uitzendwerk of stages;
- De deeltijdfactor is minimaal 0,6. De deeltijdfactor is de verhouding tussen het aantal gewerkte uren per week en de gebruikelijke voltijdsarbeidsduur per week volgens de CAO;
- Het uurloon is minimaal 1,4 maal het minimumuurloon voor afgestudeerde hbo'ers, en minimaal 1,5 maal het minimumuurloon voor afgestudeerde wo'ers. Die percentages zijn gebaseerd op de loonhoogte waarbij wo- en hbo-afgestudeerden uit het cohort 2007-08 een nagenoeg gelijke duur tot een substantiële baan hadden. Het gaat bij het uurloon om het contractuurloon. Het minimumuurloon voor personen van 23 jaar of ouder van juli 2015 bij een 38-urige werkweek is als uitgangspunt genomen.⁷ Dit uurloon van € 9,16 wordt gebruikt voor de afstudeerders in juli 2015. Door middel van maandelijkse inflatiecorrectie op basis van de Consumentenprijsindex is het minimum uurloon voor andere afstudeermaanden bepaald.

De duur tot een baan (in loondienst) is niet bepaald voor afgestudeerden die:

- Op 1 oktober van het studiejaar direct volgend op het afstudeerjaar staan ingeschreven aan een bekostigde onderwijsinstelling (doorstudeerders);
- Binnen drie maanden na afstuderen zelfstandigheid (DGA, Freelancer, meewerkend gezinslid en Zelfstandigen) als grootste inkomstenbron hebben;
- Binnen anderhalf jaar na afstuderen uitgeschreven worden uit de BRP (bevolking in Nederland) en in de periode daarvoor geen inkomstenbron hebben gehad. Omdat afgestudeerden die direct na afronding van hun studie emigreren vaak verzuimen zich uit te schrijven uit de BRP en het daardoor langer duurt voordat de persoon daadwerkelijk wordt uitgeschreven, is gekozen voor de termijn van anderhalf jaar. Uit verdere analyse blijkt dat deze personen inderdaad binnen anderhalf jaar worden uitgeschreven.

Voor bovenstaande gevallen zou de duur tot een baan oneindig kunnen zijn, omdat zij daar niet naar op zoek zijn geweest.

Vast contract

De contractgegevens zijn ook afkomstig uit het microdatabestand met kwantitatieve en kwalitatieve gegevens over banen en lonen van werknemers bij Nederlandse bedrijven (Spolisbus). Om te bepalen of iemand een vast contract heeft, is gekeken naar de contractsoort (bepaalde of onbepaalde tijd) van de hoofdbaan van werknemers. De hoofdbaan is gedefinieerd als de baan met het hoogste bruto maandloon. Voor DGA's is de contractsoort ook voor onbepaalde tijd verondersteld.

⁶ Zie [StatLine - Consumentenprijzen; prijsindex 2015=100 \(cbs.nl\)](#).

⁷ Zie [Staatscourant 2015, 10678 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen \(officielebekendmakingen.nl\)](#).

Meetmomenten

Loon- en contractgegevens

Zowel het bruto maand- en uurloon als het hebben van een vast contract zijn voor alle afgestudeerden geobserveerd in de maand september in het tweede jaar na afstuderen. Zo worden de lonen van het cohort afgestudeerden in september 2020 tot en met augustus 2021 gemeten in september 2022. Voor de afgestudeerden in september 2020 is dit twee jaar na afstuderen, voor de afgestudeerden in augustus 2021 iets meer dan een jaar na afstuderen. Gemiddeld worden de salarisgegevens geobserveerd ongeveer 15 maanden na afstuderen. De jaarinkomsten uit werk van zelfstandigen waren beschikbaar tot en met 2021. Voor het afstudeercohort 2019-2020 is dit ongeveer één jaar na afstuderen.

Inkomenssituatie

De inkomenssituatie is gemeten in de maand december in het eerste of tweede jaar na afstuderen, afhankelijk van het afstudeerjaar. Voor afgestudeerden tussen september 2020 en augustus 2021 (afstudeercohort 2020-2021) is de inkomenssituatie in december 2022 gemeten. Voor afgestudeerden in september 2020 is dit zestien maanden na afstuderen, voor afgestudeerden in augustus 2021 is dit vijf maanden na afstuderen. Gemiddeld is de inkomenssituatie circa zes maanden na afstuderen gemeten.

“De wetenschap dat het goed is.”

SEO Economisch Onderzoek doet onafhankelijk toegepast onderzoek in opdracht van overheid en bedrijfsleven. Ons onderzoek helpt onze opdrachtgevers bij het nemen van beslissingen. SEO Economisch Onderzoek is gelieerd aan de Universiteit van Amsterdam. Dat geeft ons zicht op de nieuwste wetenschappelijke methoden. We hebben geen winstoogmerk en investeren continu in het intellectueel kapitaal van de medewerkers via promotietrajecten, het uitbrengen van wetenschappelijke publicaties, kennisnetwerken en congresbezoek.

SEO-rapport 2023-74

ISBN 978-90-5220-303-4

Informatie & Disclaimer

SEO Economisch Onderzoek heeft op de verkregen informatie en data geen onderzoek uitgevoerd dat het karakter draagt van een accountantscontrole of due diligence. SEO is niet verantwoordelijk voor fouten of omissies in de verkregen informatie en data.

Copyright © 2023 SEO Amsterdam.

Alle rechten voorbehouden. Het is geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in artikelen, onderzoeken en collegesyllabi, mits daarbij de bron duidelijk en nauwkeurig wordt vermeld. Gegevens uit dit rapport mogen niet voor commerciële doeleinden gebruikt worden zonder voorafgaande toestemming van de auteur(s). Toestemming kan worden verkregen via secretariaat@seo.nl.

Roetersstraat 29
1018 WB Amsterdam

+31 20 399 1255
secretariaat@seo.nl
www.seo.nl